

GEÇİCİ ÖZEL GÜVENLİK BÖLGELERİ

GÖZLEM RAPORU

(ŞIRNAK-DERSİM)

Ağustos 2015

Marmara Göç İzleme Platformu Bileşenleri

Dersim Dernekleri Federasyonu

Doğu-Güneydoğu Dernekleri Platformu

Eşit Haklar İçin İzleme Derneği

İnsan Hakları Derneği İstanbul ve Dersim Şubesi

İstanbul Göç Edenler Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği

Özgürlükçü Hukukçular Derneği

Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı

Göç Platformu Bileşenleri

Akdeniz Göç-Der

Amed Göç-Der

Botan Göç-Der

İstanbul Göç-Der

Van Göç-Der

İçindekiler

Gözlem Heyetinin Oluşumu ve Misyonu	3
Gözlem Heyetlerinin Oluşturulma Tarihindeki Durum.....	4
Gözlem Heyetleri Tarafından Yapılan Görüşmeler	8
Tunceli (Dersim) Gözlem Heyetince Yapılan Görüşmeler	8
Şırnak Gözlem Heyetince Yapılan Görüşmeler	17
Geçici Özel Güvenlik Bölgeleri Kararları Alınmasına İlişkin Tespitlerimiz ve Sorularımız	22
Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri Bakımından	22
İç Hukuk Bakımından	23
Geçici Özel Güvenlik Bölgelerinin İlanları İle İlgili Sorularımız.....	24
Hükümete Yönelik Sorularımız	24
Şırnak ve Siirt Valiliklerine Yönelik Sorularımız	25
Gözlem Heyetleri Tarafından Yapılan Tespitler	26
Tunceli (Dersim) Gözlem Heyeti'nin Tespitleri	26
Şırnak Gözlem Heyeti'nin Tespitleri	27
Geçici Özel Güvenlik Bölgeleriyle İlgili Yaşanan Son Gelişmeler	28
Süre Uzatımı Yapılan İller	28
Yeni İlan Edilen Özel Güvenlik Bölgeleri	29
Önerilerimiz	33
Ek 1	35
Ek 2	37

Gözlem Heyetinin Oluşumu ve Misyonu

Türkiye’de 1987-1994 yılları arasında yaklaşık 4 milyon insan yaşadıkları topraklardan, evlerinden, köylerinden zorla göç ettirilmiştir. Türkiye zorla göç ettirilen bu insanların anayasa ve uluslararası insan hakları sözleşmelerinde güvence altına alınan hakları bakımından gerekli hiçbir önlemi almadan sadece bir güvenlik politikası olarak köy boşaltmaları gerçekleştirmiş ve insanlar kendi kaderleri ile baş başa bırakılmıştır. Sonraki süreçte zorla köy boşaltmalar ile ilgili AİHM’de Türkiye aleyhine birçok dava açılmış ve Türkiye bu davaların birçoğunda mahkum edilmiştir.

Kürt sorununun demokratik çözümü için son üç yıldır yürütülmekte olan müzakere sürecinin kesilmesi ve tekrar çatışmalı ortamın başlaması ile eski güvenlik politikaları yeniden uygulamaya konulmakta ve çözüm süreci boyunca Türkiye halklarına verilen barış umudu savaş politikaları ile yok edilmektedir. Türkiye hızla milyonlarca insanın zorla yerinden edildiği, binlerce faili meçhul cinayetin işlendiği, on binlerce insanın yaşamını yitirdiği savaş ortamına doğru yeniden sürüklenmektedir.

Bu ortamda insanları yaşam alanlarından kopartacak benzer uygulamaların da geliştirildiği görülmektedir. Siirt’te 2 ayrı bölgenin 01.03.15/31.12.15 tarihleri arasında 10 ay süre ile yine Şırnak’ta 6 ayrı bölgenin 10.7.15/31.12.15 tarihleri arasında 5 ay 20 gün süreli olarak Bakanlar Kurulu Kararı ile “Geçici Özel Güvenlik Bölgesi” olarak ilan edilmesi ardından Tunceli’de 14, Gaziantep’te 2, Ağrı’da 2, Kars’ta 2, Şanlıurfa’da 3 ayrı bölgenin il valilikleri tarafından yine geçici özel güvenlik bölgesi olarak kabul edilmesine ilişkin bilgilerin, bu uygulamaya ilişkin olarak yöre halkının şikayet ve tepkilerinin ve köy boşaltma haberlerinin medyaya yansması üzerine Marmara Göç İzleme Platformu ve Göç Platformu olarak sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan iki ayrı gözlem heyeti oluşturulmasına karar verilmiştir. Heyetlerin en fazla geçici özel güvenlik bölgesi ilan edilen iller olan Tunceli ve Şırnak illerine giderek durumu yerinde gözlemlemesi, uygulamadan etkilenen halk ve kamu yetkilileri ile görüşerek ulaştığı sonuçları raporlaması, ortaya çıkan hak ihlallerini tespit etmesi veya olası hak ihlallerinin önlenmesi için öneriler geliştirmesi amaçlanmış ve bu bulguları bir rapor halinde Türkiye ve uluslararası kamuoyu ile paylaşması hedeflenmiştir.

Bu amaçla oluşturulan Tunceli Gözlem Heyeti’nde Ahmet Balkız, Gülay Kılıçaslan, Hediye Zengi, Mahmut Taşçı, Nur Tüysüz, Suna Bilgin yer alırken; Şırnak Gözlem Heyeti’nde ise Fatma Esmer, Fuat Çeter, İlyas Erdem, Nejat Taştan, Sabahattin Elçi ve Yılmaz Kan yer almıştır.

Heyetler adına İstanbul Göç-Der; Tunceli Valiliği, Şırnak Valiliği, Tunceli Belediye Başkanlığı ve Cizre Belediye Başkanlığı’ndan 10 Ağustos Pazartesi günü randevu talep etmiştir.

Heyetler 12, 13 ve 14 Ağustos tarihlerinde illerde görüşmeler yapmıştır. Tunceli ve Şırnak valilikleri heyetlerimizin randevu taleplerini kabul etmemiştir. Şırnak Gözlem Heyeti üyeleri gördükleri lüzum üzerine Cizre Kaymakamı'ndan 13 Ağustos tarihinde randevu talep etmiş ve görüşme gerçekleştirmiştir.

Gözlem Heyetlerinin Oluşturulma Tarihindeki Durum

Heyetlerimizin ziyaretleri öncesinde ilan edilen geçici özel güvenlik bölgeleri ile ilgili ayrıntılar aşağıdaki gibidir¹:

Tunceli (14 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Tunceli Valiliği tarafından 2 Ağustos 2015 tarihinde yapılan yazılı açıklamada "vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, mevcut huzur ve güven ortamının devam ettirilmesi, devletimizin ve milletimizin her türlü terörist tehdidi ve saldırıdan korunması maksadıyla; bölgesinde emniyet ve asayiş temin etmek için ilgili mevzuat çerçevesinde" alınan tedbirler kapsamında 14 bölgenin 4-19 Ağustos 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edildiğini duyurmuştur.

Geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edilen alanlar:

a. İl Merkez sınırlarında bulunan;

(1) Kutu Deresi (Doğuda Karasakal Dağları, güneydoğuda Gökçek Köyü ve Gökçek J.Krk.K.ığı, batıda Karasakal Dağları, Kuzeyde Zordağı ve Karasakal Dağları arasında kalan alan)

(2) Bali Deresi (Batıda Mehmetköy Mahallesi ve Karman Mahallesi, güneyde Kuluk Tepe ve Korgun Mahallesi, doğuda Darıca Mahallesi ve Gem Tepesi Sırtları, Kuzeyinde Karaoğlan Dağı arasında kalan alan),

(3) Hozmerik (Güneydoğuda Gökçek, batıda 2099 Rakımlı Tepe, kuzeyde 2778 Rakımlı Tepe arasında kalan alan),

(4) Kurutlu (Güneydoğuda Eski Rubayık Mahallesi ve Atatürk Mahallesi, doğuda Değirik Mahallesi ve Pullusur Mahallesi, kuzeyde Çalkıran Köyü ve Çiçekli Mahallesi arasında kalan alan),

(5) Gözlek-Sepertek (Kuzeyde Ağırbaşak Mahallesi ve Top Tepe, güneyde Avcılar Mahallesi, Taşıtlı Mahallesi, Kırık Tepe, batıda Çamyın Mahallesi, doğuda Gülbahçe Tepe arasında kalan alan),

---

¹ Heyetlerimizin ziyaretleri esnasında ve sonrasında geçici özel güvenlik alanlarına ilişkin çeşitli uzatmalar ve yeni alanlarda ilanlar olmuştur. Ayrıntıları sayfa 28'de bulabilirsiniz.

(6) Mezarlık Bölgesi (Doğuda İçören Mahallesi, kuzeyde Hopik Yaylası, güneybatıda Meryem Dağı, batıda Zor Dağı, güneyde Yanık Mahallesi arasında kalan alan),

(7) Laç Deresi (Güneyde Çıralı Mahallesi, batıda Peter Mahallesi ve Munzur Çayı, kuzeyde Seydihüseyin Tepe, doğuda Beyazın Tepe arasında kalan alan),

b. Ovacık İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Karadere (Kuzeyde Burnak, batıda Esen Mahallesi, güneyde Kale Tepe, doğuda Kepir Yaylası arasında kalan alan),

(2) Sal Deresi/Piskik Taşı Tepe (Doğuda Sultanbaba Tepe, Kurun Yaylası, batıda Kavaklık Tepe, güneybatıda Sarımsakbaşı Mağarası arasında kalan alan),

c. Çemişgezek ve Hozat ilçeleri sınırlarında bulunan;

Aliboğazi (Batıda Balıyurdu Tepe ve Karabaş Tepe, güneyde Bozan, kuzeyde Kozluca, doğuda Yenibaş Mahallesi arasında kalan alan),

ç. Hozat İlçesi sınırlarında bulunan;

Kinzir Ormanları (Doğuda Karaçavuş Mahallesi, batıda Gürgürbaba Tepe, kuzeyde Bilkan Mahallesi ve Esenler Mahallesi, güneyde Bayram Mahallesi ve Kızılyazıt Tepe arasında kalan alan),

d. Nazımiye İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Dokuzkayalar (Batıda Ulaşlı Mahallesi, güneyde Daşıdağı Tepe, doğuda Arpaçukuru Mahallesi, kuzeyde Eğribalen Mahallesi, Darboğaz Sırtı arasında kalan alan),

(2) Kayalı Tepe (Doğuda Büyükyurt (Hakis) Köyü ve Acılar Mahallesi, batıda Köklüce Mahallesi ve Taht Mahallesi, kuzeyde İçören Mahallesi, güneyde Tavuklu Mahallesi arasında kalan alan),

e. Mazgirt İlçesi sınırlarında bulunan;

Şişik Ormanları (Doğuda Yarış mahallesi, batıda Görüken Tepe, kuzeyde Soltepe ve Sulul Dere, güneyde Ziletur Tepe ve Dallıbel arasında kalan alan) bölgeleri.

Şırnak (6 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Şırnak Valiliği tarafından 11 Ağustos 2015 tarihinde yapılan duyuruda "27/07/2015 tarihli ve 2015/7984 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 32/A maddesi gereğince", 10 Temmuz - 31 Aralık 2015 tarihleri arasında Şırnak il sınırları dahilinde bulunan Yazlıca Dağı ve güneyi, Namaz Dağı, Mehmet Yusuf Dağı, İncebel Dağı, Altın Dağı ve

Cudi Dağı olmak üzere 6 bölge geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edilmiştir. Şırnak Valiliği'nce yapılan açıklamada kararın gerekçesi şu şekilde ifade edilmiştir: "[...]toplumsal olay görünümlü terör eylemlerinin artış göstermesine ve bölücü terör örgütünün arazide üstlenmesine mani olmak, halkın can ve mal güvenliğini korumak amacıyla, aşağıda koordinatları belirtilen bölgeler geçici askeri güvenlik bölgesi ilan edilmiş olup, belirtilen alanlara vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği açısından girişleri yasaklanmıştır

Gaziantep (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Gaziantep Valiliği tarafından 8 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamada "Suriye sınırında güvenlik durumunu desteklemek ve ayrıca vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini sağlamak, olası tehdit ve tehlikeleri bertaraf etmek için Köprübaşı Hudut Karakolu ile Karkamış İlçesi arasında kalan bölge ve Karkamış İlçesi ile Türkyurdu Hudut Karakolu arasında kalan bölgeler" 8-22 Ağustos 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgeleri olarak ilan edildiği duyurulmuştur.

Siirt (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Siirt Valiliği tarafından 20 Mayıs 2015 tarihinde yapılan açıklamada "2565 sayılı kanun kapsamında, Bakanlar Kurulunun 16/03/2015 tarih ve 2015/7451 sayılı kararıyla, Siirt ilinde iki bölgede geçici askeri güvenlik bölgesi ihdas edildiğini duyurdu." Açıklamada, Siirt iline bağlı Pervari İlçesi Yazlıca Dağı ve Eruh ilçesi Yassıdağı bölgesinde yer alan alanlar geçici özel güvenlik bölgeleri olarak ilan edilerek "1 Mart-31 Aralık 2015 tarihleri arasında belirtilen bölgelere vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği açısından girişleri yasaklandı" duyurulmuştur.

Ağrı (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Ağrı Valiliği tarafından 2 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamada "Ağrı Dağı ve Tendürek Dağı; icra edilecek askeri operasyonlarda sivil vatandaşlarımızın zarar görmemesi için 15 gün süre ile Geçici Özel Güvenlik Bölgesi ilan edildiği" duyurulmuştur.

Kars (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Kars Valiliği tarafından 4 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklama ile "Kağızman Çemçe-Madur Bölgesi ve Sarıkamış Boyalı Ormanları Bölgesinde icra edilecek askeri operasyonlarda sivil vatandaşlarımızın zarar görmemesi için[...]" bu bölgelerin 15 gün süreyle geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edildiği duyurulmuştur.

Şanlıurfa (3 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Şanlıurfa Valiliği tarafından yapılan, internet sitesinde yayınlanma tarihi bulunmayan açıklamayla Akçakale'nin batısında yer alan Yağmuralan-Tatlıca arasında kalan bölge, Akçakale'nin doğusunda yer alan Öncül-Arıçandere arasında kalan bölge ve Esentepe Karakolu-Ziyaret Karakolu arasında kalan bölgelerin "vatandaşların can ve mal emniyetini sağlamak, olası tehdit ve tehlikeleri bertaraf etmek" gerekçeleriyle 06-21 Ağustos 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgeleri olarak ilan edildiği duyurulmuştur.²

Kilis (4 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Kilis Valiliği tarafından 22 Temmuz 2015 tarihinde yapılan açıklamayla "Son günlerde Suriye sınırımızda meydana gelen gelişmeler / çatışmalar nedeniyle vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini sağlamak amacıyla" Öncü Hudut Karakolu ile İnanlı Hudut Karakolu arasında kalan bölge ve Darmık Hudut Karakolu ile Çerçili Hudut Karakolu arasında kalan bölgelerde 23-28 Temmuz 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgesi ilan edildiği duyurulmuştur.

Valilik 28 Temmuz'da yaptığı açıklamayla "Suriye sınırında güvenlik durumunu desteklemek, ayrıca vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini sağlamak, olası tehdit ve tehlikeleri bertaraf etmek" amacıyla söz konusu bölgeler ve bu bölgelere ek olarak Gaziantep- Kilis il Sınırı (Çangallı) – Dağ Hudut Karakolu ve Dağ Hudut karakolu ile Çobanbey Hudut Karakolu arasında kalan bölgelerin de içinde olduğu alanı 30 Temmuz- 05 Ağustos 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan ettiğini kamuoyuyla paylaşmıştır.

Kilis Valiliği tarafından 6 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamayla söz konusu bölgelerdeki geçici özel güvenlik bölgesi uygulamasının 07-17 Ağustos 2015 tarihleri arasında da geçerli olmak kaydıyla uzatıldığı bildirilmiştir. Bu tarihler arasında "her türlü araç ve insan giriş-çıkışının kontrolü gerektiğinde yasaklanması ve gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması İl Jandarma Komutanlığınca ve İl Emniyet Müdürlüğünce yapılacağı" ayrıca belirtilmiştir.

---

² Bkz. http://www.sanlıurfa.gov.tr/default_B0.aspx?id=4819

Gözlem Heyetleri Tarafından Yapılan Görüşmeler

Gözlem heyetlerimiz Tunceli ve Şırnak'ta çeşitli görüşmeler gerçekleştirmiştir. Tunceli Şırnak heyetleri 7'şer görüşme yapmıştır. Görüşülen kişilerin güvenliklerini riske atmamak için bazı görüşmecilerin isimlerine raporda yer verilmemiştir.

Tunceli (Dersim) Gözlem Heyetince Yapılan Görüşmeler

Tunceli (Dersim) Belediye Eş Başkanı Mehmet Ali Bul

Heyetimizin genel bir değerlendirme yapmasını istediği Dersim Belediye Eş Başkanı Mehmet Ali Bul, şu tespitlerde bulundu: *OHAL dönemindeki durumu da geçen bir durum söz konusu. Dersim'de 14 bölge yasak bölge ilan edildi. Tabii uzun vadede yasaklayamayacakları için uzatma ihtimaliyle 15'er günlük 15'er günlük güvenlik bölgesi ilan ediliyor. Bu bölgelerde yaşayan insanların tedirginlikleri bize şifahi söylendi ve muhtarlar da geldi. Muhtarlara bir yazı göndermişler bu yasaklı bölgeleri terk edin diye, biz de muhtarları imzalamayın diye bilgilendirdik ancak çoğu da bunu imzalamış durumda. Topyekun, bütün kurumlarla bir duyarlılık gösterilmeli, aksi takdirde baskılar artacak.*

Bu kararlar ilgili size bilgilendirme yapıldı mı sorumuza: *Hayır bize bilgilendirme yapılmadı. Doğrudan yasaklı bölgelerdeki muhtarlara yazının gittiğini öğrendik. Bizim yetki alanımız içinde değil zaten, merkez köylerde bile muhtarlara doğrudan bildirim yapılmış.*

Sizin belediye eş başkanı olarak bu bölgelerdeki kaymakamlarla görüşmek için bir girişiminiz oldu mu sorumuza: *Hayır olmadı. Köyleri boşaltma konusunda dolaylı olarak muhtarlara sorumluluk yüklediği için valilik sorumluluğu üzerinden atıyor bu tebligatla.*

Köylülere doğrudan köyü boşaltmaları konusunda bir müdahale var mı sorumuza: *Doğrudan bir müdahale yok ancak geçen gün Dedeoğaç ve Çiçekli Köyü'nün çevresi bombalanmış.*

Arıcılar Birliği Başkanı Kazım Doğan

Çatışmasızlık süreci Tunceli'de arıcılık, hayvancılık gibi üretim faaliyetlerinin de artmasına yol açmış. Dolayısıyla yaylalarda arıcılık ve hayvancılık yapan insanlar geçici askeri güvenlik bölgelerinin ilan edilmesinden doğrudan etkilenenlerin başında gelmektedir. Arıcılar Birliği Başkanı Kazım Doğan: *"Bu insanlar son birkaç yıldır arı alıp yaylalarına gittiler. Kendi babalarının dedelerinin toprağını, arıcılıkla*

tekrar hem üretimin bir biçimini hem de yeni yaşam merkezi olarak tekrar ele aldılar. Bu durum son birkaç yılda kentimizde çok ciddi bir karşılık buldu. 400 net arıcıya ulaştık. 600 kişi var, bunlardan 400'ü sağlam işletme artık. Diğer 200 kişisi küçük işletme 20-30 kovan arısı olan kendi köylerine giden insanlar. Yasaklı bölgelerin tamamı doğrudan arıcıyı etkileyen yer oldu. Yani mesela iki bölgeyi ayırıyor; örneğin, Eğriyamaç bölgesi, Geyiksuyu hattındaki Eğriyamaç bölgesinde dağın bir yüzü yasaklı diğer yüzü ise yasaklı değil ama edindiğimiz bilgilere göre muhtarlardan boşaltmaları yönünde talepte bulunulmuş ya da yasaklı alanlarda o köylüler varsa bunların geri çağırılması yönünde hem muhtarlara telkinde bulunulmuş hem bir takım evraklar imzalatılmış. Bunları da gördük.”

Size doğrudan yansıyan bir şikayet ya da hak ihlali başvurusu var mı sorumuza: “Arıcımızın şikayetinden ziyade korkusu var aslında. Arıcılar pek şikayet etmiyor, doğal olarak hepsi bu coğrafyanın çocuğu, bunları daha önce defalarca yaşadılar. Bir yaylamıza gitmiştik amca 92 yaşında, hem 1938’i görmüş hem de 1994’ü, bugünlere hiç şaşırıyor. Kendi topraklarında insanlar gelecekte umutlu değiller. Sürekli kaygılılar; gerek iktidarla olan münasebeti gerek bu insanların kültürel farklılıkları tedirgin olmalarına sebep oluyor. Hozat’ta 1994’te bir arıcı arılarıyla birlikte yakıldı. Devletin resmi kayıtlarında var bu. Korkularının temeli de bundan kaynaklı. 21 yıl sonra yine niye yapmasınlar diye düşünüyor insanlar.”

Yasaklı bölgelerden etkilenen kaç üretici var sorumuza: "77 üreticimiz var, yasaklı bölgenin içinde. Bunlar resmi konaklama almış kişiler, bir de konaklama almayanlar var. Kişinin kendi tarlası olunca resmi bir konaklamaya ihtiyaç duyulmuyor. Yani konaklama almayanlarla bu sayı toplamda 200 oluyor."

Üreticilerin karara tepkileri nasıl sorumuza: "Alacık civarından, Kutudere civarından insanlar geldiler. Ancak gidemediler, birkaç gün gitmekte tereddüt ettiler. Yaylalarda olan kişiler yaylalardan inmek istemediler tekrar gidemeyiz korkusuyla. Çemişgezek tarafında bir arıcımız arısını indirdi ve yolda telef etti arıyı. Gidersek gelemeyiz, gelirsek gidemeyiz gibi kaygıları var insanların. Korkusu büyük olanlar hiçbir şey dinlemeden direkt yükleyip getiriyor, kimisi ısrar ediyor, direneceğiz diyor. Burada kalacağız. 'Ben normalde Ağustos'un 20'sinde inecektim ama bu duruma tepki olarak Eylül'ün 20'sinde inecem' diyenler de var. 'Biz o yaylalarda kalacağız' diyorlar. İnsanlar bu noktada kararlı. Başka şansımız yok. Seneye de o yaylalara yine gideceğiz. İkili bir hal var. İnsanlar daha önce bu durumu yaşamışlar. Kimisinin korkusu büyük kimisi de korkmuyor, aksine tepkili. Geçen sene yol olmaması sebebiyle gidilemeyen yaylalara gidebilmeyi beklerken, bambaşka bir tabloyla karşılaştık. Arıcı inmeyecek, bu insanlar arıcılık yapmaya devam edecek."

Tahmini bir zarar değerlendirmesi yapabilir misiniz sorumuza: "Sadece 200 arıcıyı dememek lazım. Dersim arıcılığını konuşmak lazım, bütün arıcılarımız Haziran ayının 10'u itibariyle bugün yasaklı olmayan ancak bu bölgelerin bitişiğindeki diğer alanlara gidiyorlar. Biz kaygılandıran tek şey; bu sene değil aslında sorun o arıcının ne zaman ineceği değil. Sorun arıcının gelecek sene de o dağa gitme isteği. Bu bölgelere olası bir hava operasyonu yapıldığında doğal olarak tabiat zarar görecektir ve arıcı seneye oralara gidemeyecek. Konakladığı alan tahrip olmuş olacak. Çiçekler, bitkiler telef olmuş olacak. Burada yapılması gereken arıcılığın desteklenmesiyle onların yaşam alanlarının yok edilmesi gündeme geliyor."

Somut zararlarla ilgili başvuru yapmayı düşünüyor musunuz sorumuza: "Evet. Konaklama almayan arıcılar yarın inkâr da edilebilir. Yazılı ve görsel bilgi toplayarak kayıt altına alıyoruz. Elden yazılılarıyla bir tutanak tutuyoruz. Ancak hâlihazırda tespit edilmiş bir zarar yok, vurulmuş bir arıcı yok ama yanan ormanlar var, bu yanan ormanları dâhil etmek gerekir. Bu ormanların kolluk güçlerinin ateşleri sonucunda yandığına dair belgeler var."

DBP İl Genel Meclis Üyesi Mehmet Ali Yazır

Size yansıyan bir hak ihlali var mı sorumuza: "Ariman'da (Doğanlar yeni ismi) iki aile var hayvancılık yapan. Bir diğer ailede misafir olarak gitmiş, yani yeni yerleşim alanıdır diye gitmiş. Bu köyün üstünde 3 tane helikopter dolaşmış. Köylüler bir o çadıra bir eve bir yukarıya çadıra kaçışıp ne yapacaklarını şaşırdıklarını belirttiler. Daha sonra sürü sahiplerinden birisi orayı terk etmiş. Kimsenin sahiplenmemesinden dolayı korkmuşlar, sürülerini götürmüşler. Daha sonra aşağıda yine bir mezra var Altınoluk diye yine Çiçekli'ye bağlı. Orada da mezra halkıyla görüştük. Bu tacizlere alışkın olduklarını söylediler. Daha önce bunun kat be kat fazlasını yaşadıklarını söylediler. Dolayısıyla alıştıklarından dolayı hiç korkmadıklarını belirttiler. Sağlarından sollarından saçlarının üstünden kurşun geçtiğini belirttiler. Direkt yerleşim alanının hedef alındığını belirttiler. Yine daha aşağıda bir mezra daha var, oraya da uğradık. O insanlar da aynı şeyi anlattılar. Sevindirici olan insanların kararlı olduklarını görmemizdi. Yerlerini yurtlarını terk etmediklerini gördük.

Merkeze bağlı Siliç ve Pillenk'e gittik orada da bir bombalama olmuştu. Oradaki bombalama Kırmızı Dağ Kalekolu var, oradan yapılmış olabilir dediler. Harboru Karakolu var oradan da atış yapılmış hem o karakoldan hem bu taraftaki karakoldan çapraz ateş açıldığını belirttiler. Güvenlik bölgesi ilanlarından sonra olmuş. Yazılar tebliğ edildikten sonra bu olaylar gerçekteleşmiş.

Askerlerle doğrudan bir temas yok. Karakollardan ve helikopterlerden yapılan atışlarla yangın çıkartılıyor. Ambar ve Koçakoç'ta 3 gün süren bir yangın çıkmıştı. Halk yangınları söndürdü."

Tebliğlerin nasıl yapıldığını sorduğumuzda: *"Muhtarlara tebliğ edilmiş. Muhtarla köylüleri karşı karşıya getirmek için muhtarlara tebliğ yapıldığını düşünüyoruz."*

Şu anda tespit edebildiğiniz herhangi bir zarar var mı sorumuza: *"Şu anda yaralı ya da ölü yok. Hayvanlar da telef olmamış. Herhangi bir kayıp yok."*

İl milletvekilleriyle çeşitli köyleri ziyaret ettiklerini ifade eden Yazır, yolda herhangi bir engellemeyle karşılaşmadıklarını belirtti.

Halkın tepkisine dair sorumuza: *"Moralleri bir hayli yüksekti. Daha kalabalık gidebilseydik, bizden daha fazla moral alabileceklerdi, destek alabileceklerdi. 94 ve 95 süreçlerinin yeniden yaşatılmaya çalışıldığını belirttiler. Ama her şeye rağmen yaşam alanlarını terk etmeyeceklerini ifade ettiler. Gittiğimiz yerlerde herkes bunu belirtti."*

Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Zeynel Erdoğan

Tunceli'de temel geçim kaynaklarından bir tanesi de hayvancılık. Yasaklı bölgeler hayvancılık yapılan yaylaların bir kısmını kapsamakta. **Güvenlik bölgelerinin hayvancılığı nasıl etkilediğine ilişkin sorumuza Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Zeynel Erdoğan:** *"Dersim denince akla hayvancılık gelir, son birkaç yıldır da arıcılık oldu. 2015 itibariyle 207 bin desteklenen hayvanımız var, nereden baksan 100 bin civarında da kayıt dışı hayvanımız var. 1075 tane aktif üyemiz var. 1100'de üyemiz var. Hayvan sayısının 4 yıl içinde artmasının nedenlerinden biri de silahların susması, çözüm süreci adı altında çatışmasızlık ortamı. Bu yasaklar en çok bizi vurdu. Üretici bunu duyar duymaz, 11 tane üyemiz bizi aradı 'hayvanlarımı satacağım' dedi. Sadece bize bağlı üyeler bunlar. Özellikle Çemizgezek Hozat arasında yasaklı olan Bozan Kozkoca denen bölgede 47 tane üyemiz var bizim. En büyük endişeyi onlar yaşadılar. Şu anda tam da üretimin olduğu dönemde bırakıp köyelerine döndü bazıları. İnsanların canı söz konusu. Bazıları da 'biz gidiyorsak malımız da gitsin' diyor. Doksanlarda böylesi şeyler yaşandı. Yaylalar boşaltıldı dağıldı. İnsanların Erzurum'a, Sivas'a, Erzincan'a gitmeleri çözüm olmadı. İnsanlar yerinden yurdundan olduğu zaman gidecek bir yerleri de kalmıyor. Dersim denince yaylalar, dağlar geliyor aklımıza; bizim ekmeğimiz aşımız, işimiz, başka şey yok zaten."*

İnsanlarda büyük bir tedirginlik var. Her ne kadar insanlar bugün kendi yaylalarımızda duruyoruz deseler de tedirginler. Birlik olarak hayallerimiz vardı. Özel idareyle bir çalışmamız oldu. Mevcut

yaylaların yollarını düzeltip prefabrik evler yapmayı planlıyorduk, çünkü biz hala 150-200 yıllık hayvancılığı yapıyoruz, ilkel şartlarda. Bu ortamdan sonra yapacak bir şeyimizin olmadığını düşünüyoruz. Bu durum insanları çok büyük bir huzursuzluğa itti.

Üstelik koordinatları vermiş valilik sitesinde, ben koordinatların ne olduğunu bilemem ki! Hepimiz iyi biliyoruz ki; 4-19 Ağustos arasında Bozan, Gözen, Kozkoca yaylalarıyla alakalı karar alınmışsa yarın ortam farklı olduğunda bütün yaylalarla ilgili karar alınabilir. Biz bunu doksanlarda yaşadık. Dersim'de 300-400 bin hayvanı barındıracak dağlarımız olmasına rağmen, Erzurum'a, Erzincan'a gitmek zorunda kaldık. Bakalım 19'una kadar bekleyeceğiz."

Herhangi bir yere başvurup vurmadıklarını sorduğumuzda vali yardımcısıyla görüştiklerini ifade eden Erdoğan: "Bir buçuk kilometre arayla yaylaların biri güvenli oluyor, diğeri olmuyor diye bir mantık yok yani. Nasıl oluyor da bir yerin sağı güvenli, solu güvensiz olabiliyor. Dersim'deki bütün yaylalar neredeyse birbirine yapışıktır. En uzak yayla 3-4 km.'dir. Nasıl oluyor da bir yayla güvenli değilken hemen bitişiğindeki yayla güvenli oluyor. Merkez Gözen'de Toptaşı diye bir yayla var. Oranın güvenli olmadığı kararı alınmış, ama hemen yanı başında Ovacık Yalmanlar var. Bir yerde on aile var bir yerde 22 aile. Solu güvenli sağı güvensiz. Bunları vali yardımcısına söyledik. "

Doğrudan bir baskıya maruz kalındığıyla ilgili üyelerinizden bir bilgi aldınız mı sorusuna: "Doğrudan bir baskı yok. Tedirginlik var. Burada başınıza geleceklerden siz sorumlusunuz deniyor. Bu da ister istemez tedirginliğe yol açıyor. Belirsizlik var. Üyelerimiz günde 50-60 tane kuzu keserken, şimdi 10 tane kesiyorlar. Et tüketimini de etkiliyor. Ovacık'ta 100 tane kuzu kesilirken, şimdi iki günde 15 kesiliyor. Ciddi bir düşüş var. 9'uncu ayın birine kadar kesim yapılmaması gerekirken birçok üyemiz Diyarbakır'a, Urfa'ya, Antep'e kuzularını kestirmek için yöneldiler. Bekliyoruz. Şu ana kadar 5-6 üyemiz indi ama diğerleri yerinde."

Özel izinle girilen herhangi bir yer var mı sorumuza: "Özel izinle giriş yapılan bildiğimiz kadarıyla bir yer yok."

Hukuki bir süreç başlatacak mısınız sorumuza: "İhale yaptığımız yayla konusunda her türlü hukuki hakka sahibiz. Çünkü parayı üyeden alıp devlete, mera komisyonuna vermişiz. Mera gelirine gitmiş. Ama ihale yapmadığımız yerler biraz muğlak. 14 yasaklı bölgede 77-78 üyemizin olduğu, ihalesini aldığımız bir yayla var. Onunla ilgili hukuki süreci başlatabiliriz, ancak zaman kısa."

İhalesini almış olduğunuz yaylayla ilgili valilik aldığı herhangi bir tedbiri size iletmi mi sorumuza: "14 yasaklı bölgede bir tane ihaleli yayla var. Valilikle yapılan görüşmelerde bize şu yaylaya gidin gibi bir

şey söylenmedi. Sadece çıkacaksınız dendi. O yayladan ineceğimize ölümü göze alırız. Çünkü 7-8 saatlik katır sırtında yolu göze alacağız. Üyeler de inmeyeceğiz dediler. "

Tahmini zarar ne kadar olacak sorumuza: "Şu anda Dersim'de ihalesini aldığımız 24 yaylada 327 tane üyemiz var. Temmuz-Eylül arası üretimin olduğu dönemdir. Bu şey eğer uzarsa, sade bu yaylalarla kalsa hadi neyse, diğer yaylalara yansıdığına da ya satacaklar ya da gereken neyse ona da katlanacaklar, çünkü ekmeğindir. Ekmeğin için gerekeni yapacaksın."

Ovacık Belediye Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu

Ovacık Belediye Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu ile yaptığımız görüşmede özel güvenlik bölgesi ilanının nasıl tebliğ edildiğini sorduğumuzda: "Bu tebligatlar önce kaymakamlığa geliyor ve kaymakamlık üzerinden muhtarlara iletiliyor. Bize de böyle bir yazı geldi ve bu şekilde haberimiz oldu bu yasaklı bölgelerden."

Özel güvenlik bölgesi ilanından sonra neler yaşandığını sorduğumuzda: "Bu kararın ilanından sonra halk büyük bir protesto yürüyüşü yaptı. Bu yerlerde kalanlara destek olunması, gerekirse bu bölgelere gidip çadır kurulması gibi kararlar alındı."

Yasaklanan bölgelerin sınırlarına ilişkin sorumuza: "Ovacık'ta Salı Deresi ve Cevizlidere bölgesinde bir yasak ilan edildi. Sınırları bu şekilde ifade edilse de bir bölgeyi bütün olarak kapsıyor. Salı Deresi Pülümür'ün yasaklı bölgesine kadar yani bir bütün olarak bağlantılı, Ovacık'taki yasaklı bölge Munzur ve Mercan Dağları'nı içine alan bir bölge. Ayrıca Cevizlidere bölgesi denen bölgede aslında büyük bir alanı kapsayan bir yasak uygulanıyor."

Bu yasaklı ilan edilen yerlerde yerleşim yerleri var mı sorumuza : "Çoğunlukla yaylacı köylüler var bu bölgede. Bu bölgeler de daha önce boşaltılan alanlardı. 94'te boşaltılan köylerin olduğu yerlere insanlar yazın tekrar geliyorlardı, yaylacılık arıcılık yapıyorlardı. Dersim'de bir geri dönüş başlamıştı. Ovacık Bölgesi'nde 61 muhtarlık oldu. Biz bu dönüşler için öncülük de yaptık. Biz çimento, demir, kum sağlamada da yardım ettik ve geri dönüşleri teşvik ettik. Muhtemelen köyler dolmaya başlayacak eğer altyapı destekleri gelirse. Bu kararda Dersim'e geri dönüşü engelleme hedefi var, çünkü köylere bakıldığında yeni yeni yaylacılık yapılmaya başlayan köylere bu baskılar uygulanıyor."

Bu karardan sonra güvenlik güçlerince baskı yapıldı mı sorumuza: "İki bölgede arıcılar ve yaylacılara saat 6'ya kadar boşaltacaksınız dendi. Ancak biz de halka çıkmamaları yönünde destek verdiğimizizi"

söyledik ve çıkmadılar. Bu algı oluşturma, tepki ölçme yönünde bir çalışmaydı ancak insanların geri adım atmadıklarını görünce boşa çıktı bu çaba."

Ovacık'ta oluşan herhangi bir zarar var mı sorumuza: "Askeriyenin kullandığı silahlardan çıkan kıvılcımların neden olduğu ama bilinçli çıkarılan yangınlar var. 10-15 gün süren bir Hozat yangını var. Yine Ovacık Bölgesi'nde kısa süren iki yangın vardı. Ancak gönüllülerin çabasıyla söndürüldü bu yangınlar."

Fiili olarak boşaltma baslarsa ne yapacaksınız sorumuza: "Toplantılarımızda aldığımız kararlar var. Boşaltmak istedikleri köylerden çıkmayacağız ve korku yaratma çabasını kıracağız. "

Siz bu yasaklı bölgelere gittiğinizde güvenlik güçlerinin size yönelik bir baskısı oldu mu sorumuza: "Yok, bu resmi bir bildirimdi fiiliyatta bir baskı olmadı. "

DBP Ovacık İl Genel Meclis Üyesi Zeynel Örnek

İl genel meclis üyesi Zeynel Örnek güvenlik bölgeleriyle ilgili özellikle Ovacık ve Hozat'ta pek çok bölgeyi il milletvekilleriyle birlikte gezdiğini ifade ederek şu tespitlerde bulundu: "14 askeri yasak bölgenin 7'si merkeze bağlı, geri kalanlar dağılmış durumda; iki Ovacık, iki Pülümür, Hozat, Çemişgezek ve Mazgirt'te birer bölge yasaklı. Bölgeleri coğrafi olarak harita üzerinde göstermek gerekirse birinin bittiği yerde diğeri başlıyor. Merkezdeki noktalar da ilçelerle bağlantılı, aşağı yukarı her nokta bir ilçeye temas halinde. Dolayısıyla meskûn alanların büyük çoğunluğu yasak bölge ilan edilmiş. Ve bu 38 de dahil ilktir. 1938'de bile bu kadar askeri yasak bölge yoktu. O zaman iki askeri yasak bölge vardı. Biri Aliboğazı'na ait bölgeydi, bir de Ovacık'ın doğusundaki Mercan suyunun doğusundan Pülümür'e kadar olan bölgeydi. Ama şimdi hukuksuz bir şekilde ayırmışlar bunları. Ovacık'taki köylerin büyük bölümünü gezdim. Sürekli yerleşik insanlar var, bir de yayla olarak kullanan insanlar var bu bölgelerde, yani yazlıkçı olarak kullanılıyor. Boşaltılmış 1994'te. Dersim'de geçici ikamet edilen bütün köyler 94'te boşaltılan köyler. 94'te boşaltılmış, bugüne kadar altyapısı olmadığı için gidemiyorlar. İnsanlar yazın gidiyor, hayvanlarıyla gidiyor, tarım yapıyor, sebzesini meyvesini ekiyor. Sonbaharda çıkıp geliyor. Çok büyük bir bölümünde böylesi bir kararın umurlarında olmadığını gördük. Çok ısrarlılar, çok kararlılar. 'Biz burada her şeye rağmen yaşamak istiyoruz' diyorlar. Hatta o alanda yaşayanlardan bazıları valiliğe bildirimde bulunmuşlar 'biz oradayız ve çıkmayacağız' diye."

Bildirimlerin nasıl yapıldığına ilişkin sorumuza şu cevabı verdi: "Jandarma bu kararı bütün köy muhtarlarına imzalatıyor. Bütün köy muhtarları sanki buna tâbiymiş gibi algılıyor ve panikliyor.

Ovacık'ta ilk önce 4-5 muhtarı karakola çağırılmışlar, kararı tebliğ etmişler yazılı olarak. Sonra kaymakamlıkta bir toplantı gerçekleştiriliyor. İki uzman kararı tebliğ etmiş. Yazıları imzalamışlar. İmzalamayanlar da olmuş. Bazı yerlerde imzalayanlarla imzalamayanlar arasında tartışmalar yaşanmış. Bu bile insanları ayırtırmak için olan bir yöntemdir. Muhtarın imzalayıp imzalamaması bir şeyi değiştirmiyor, ancak bu bir tavidir. Mevzuat gereğince zaten ilan ediliyor. Gazete, radyo, televizyon aracılığıyla ediliyor, asılıyor. Yerel gazetelerde çıktı, basında yayınlandı."

Güvenlik bölgelerinde daimi yerleşim yerleri var mı sorumuza: *"Ovacık'ta yer alan Cevzlidere, Söğütlü, Hamuşağı, Bulnak, Kızık köylerinin hemen bitişiği yasaklı bölgeler. Bu insanların hayvanlarını otlattığı, yararlandığı mera alanları bu alanlar. Yasaklı bölgelerde ise ev yapıp yazın kalıp, kışın boşaltan insanlar var. Çambudak, Eğimli, Yalmanlar, Eski Gedik, Avcılar köyleri var. Bezavut, Karsel, Binkan mezraları Amutlu Karakolu'nun tam üstünde, bu mezralar yasaklı bölge sınırları içinde."*

Doğrudan köy boşaltma tehdidi olan bir yerleşim birimi var mı sorumuza: *"Şu an köylülere doğrudan çıkın denmemiş. Sadece muhtarlara yasak bölgelerle ilgili valilik kararı tebliğ edilmiş."*

Güvenlik bölgelerinde herhangi bir uyarı levhası var mı sorumuza: *"Vekillerle birçok köy ziyaret ettik. Hiç kimseyle karşılaşmadık. Güvenlik bölgesi ibaresi, uyarıcı herhangi bir levha vb. bir şey yoktu. Hozat ve Ovacık civarında "dikkat mayın var" tabelası görürsünüz, onun dışında bir şey yoktur. Eski, boşaltılmış karakol civarlarında mayınlı alanlar vardır. Onlarda da uyarıcı levhalar var."*

Köylülerin bu kararlarla ilgili tepkilerine dair sorumuza: *"Biz geleneksel kültürün şekillendirdiği bireyler olarak yaşamı öğrenerek değil, yaşayarak öğreniyoruz. Yani geleceği yaşayarak öğreniyoruz. Burada bir 94 sendromu var. Dolayısıyla herkes ne yapması gerektiğini iyi biliyor. Boşaltırlarsa ayın 19'undan sonra bir daha geri dönmeyeceklerini bildikleri için direniyorlar. İnsani hakkını kullanıyor, bu konuda bir tereddüt yok. Hozat'ın Kalecik Köyü Karataş Mezrası var güvenlik bölgesi içinde, 5-6 kişi var. Biri arıcılık yapıyor, geri kalanlar sebzeçilik yapıyor. Sebzeçilik yapanlar bırakıp dönmüş, arıcılık yapan kalmış. Diğerleri de yerlerine döndüler sanırım."*

Hozmerik Mevkiindeki Samanlı Köyü Muhtarı Ali Rıza Çiçek

Heyetimiz yasaklı bölge içerisinde olan merkeze bağlı Hozmerik mevkiinde Samanlı Köyü'nü ziyaret etti. 9 haneden oluşan köyün 50 kişilik bir nüfusu var. Bu bölge daha önce 1994 yılında boşaltılmış ve bölgeye giriş yasaklanmış ancak 1999 yılından sonra tekrar köylüler tarafından geri dönüşlerin yaşandığı belirtilmiş ve yeniden yaşam alanları inşa edilmiş.

Hozmerik mevkindeki Samanlı Köyü muhtarı Ali Rıza Çiçek'le görüşmemize özel güvenlik bölgesi kararının kendilerine nasıl tebliğ edildiği sorusuyla başlıyoruz: *"Valilikten çıkan karar doğrultusunda bizi karakola çağırdılar. Yazı karşılığında da tutanak imzalamamızı istediler. İmzaladık ama bunun karşılığında bize buradan çıkın boşaltın demediler. Bu karardan herkesin, köylülerin haberi vardı. İnsanlar normal gidip geliyorlar köye. Ama daha önce aşağı tarafta araçlar falan yakılmıştı 6 Ağustos'ta. Tabi bu olayı takiben uçakların bombalamasıyla Yukarı Hozmerik mevki dediğimiz bölgede yangın çıktı. Burada bizim babalarımızdan dedelerimizden kalan 150 yıllık meyve ağaçlarımız vardı. Ceviz ağaçları, badem ağaçları vardı. Bu ağaçların bizim için manevi bir değeri vardı, dedelerimizden babalarımızdan bize kalan meyve ağaçlarımızdı. Bu meyve ağaçlarımız tamamıyla yerle bir oldu. Yukarıdan yanarak aşağıya kadar geldi yangın. Biz ondan sonra vatandaşlara telefon ettik. İtfaiyeyi aradık geldi ama yukarıda yol olmadığı için çıkmadı. Güvenlik birimlerine de bildirdik yangını ve bize olay yerine gitmeyin dediler ancak buraya gelmediler. Tunceli'den gelen gönüllü vatandaşların yardımıyla söndürdük yangını. Bu yanan yer köyün büyük bir arazisi. Bizim zararımız gerçekten çok büyüktür."*

Yukarı Hozmerik'teki yangına dair herhangi bir yasal başvurunuz oldu mu sorusuna: *"Aşağıda araçlar yanınca üst tarafta bombardıman oldu, 3 tane bomba atıldı ve 3 yerde yangın çıktı. Ancak bizim bölgemiz dışında iki bölge taşlık olduğu için yangından çok etkilenmedi. Zararla ilgili olarak avukatlara danıştık ama tapu kadastroda bizim bu yukarılar ormanlık bölge olarak gözüktüğü için biraz sıkıntılı. Her ne kadar tapumuz olmasa da yerleşim alanlarımız ve dedelerimizden kalan manevi değeri olan yerler burası. Tabi ki hakkimizi arayacağız."*

Güvenlik bölgeleriyle ilgili herhangi bir uyarı olup olmadığı sorusuna olumsuz yanıt veren muhtar köylülerin tepkisi ne yönde sorumuza: *"Köylülerde bir tedirginlik var ancak insanlara çıkın boşaltın gibi bir baskı yok o yüzden burada yaşamaya devam ediyorlar. "*

Leskan (Yağışlı) Köyü Ziyareti

Özel güvenlik bölgesi ilanı kararının tebliğinden sonra Aslıca Köyü'ne bağlı Leskan (Yağışlı) Mezrası'nda kararı protesto etmek amacıyla iki köylünün süreli ve dönüşümlü açlık grevine başladığı haberini almamız üzerine heyetimizle bu köye bir ziyaret gerçekleştirdik. Leskan mezrası yasaklı bölge içerisinde kalmıyor ancak yasaklı bölgelerden geçilerek ulaşılabilen bir mezra. Dolayısıyla bölgede yaşayan kişilerin ulaşım hakkını ihlâl eden bir durum söz konusu. Bu mezra, 1994'te boşaltılmış ve çatışmasızlık süreciyle 2003'te geri dönen köylüler tarafından 2010 yılında burada 6 ev yeniden inşa

edilmiş. Ancak bu mevrada köylüler mevsimlik kalıyorlar. Yaptığımız görüşmelerde bu yaz mevsimi süresince şu ana kadar birebir baskıyla karşılaşmadıklarını ancak güvenlik güçlerinin sürekli helikopterle köylerin tepesinde dolanarak tacizde bulduklarını ifade ettiler. Köylüler bu tebligat geldiğinden beri ciddi bir baskı olmadığını ilettiler.

Açlık grevinde olan bir köylüyle yaptığımız görüşmede görüşmecimiz şunları aktardı: *"Yeniden başlayan operasyonlar, ormanların yanması, insanlarımızın ölmesi, ilimizde bazı bölgelerin yasak ilan edilmesi bizleri tedirgin ediyor. Köylerimize geri döndük, geldiğimiz yerleri canlandırdık ve yeniden bu oluşumun yakılıp yıkılmasına karşı bu açlık grevini başlattık. Sesimizin duyulmasını istiyoruz. En kısa zamanda yasak bölge kararının kaldırılmasını umuyoruz."*

Şırnak Gözlem Heyetince Yapılan Görüşmeler

Cevizdüzü (Cıfane) Köyü:

Cevizdüzü, Şırnak merkeze 15 km uzaklıktadır ve bölgede birçok kömür işletmesi bulunmaktadır. Köy yolu aynı zamanda kömür nakil güzergâhı olarak kullanılan işlek bir yol olmasına rağmen son derece kötü durumda.

Şırnak Merkeze bağlı Cevizdüzü 1993 yılında boşaltılmış, yakılıp, yıkılmış bir köy. Boşaltma sırasında devlet tarafından köylülerin barınma, eğitim, sağlık vb. ihtiyaçlarını karşılamaları için herhangi bir destek sağlanmamış, köylüler kendilerini bir günde evsiz ve temel ihtiyaçlarını karşılayamaz durumda bulmuşlar. Köylüler önce Şırnak, Cizre gibi yakın yerleşim yerlerindeki akrabalarının yanına gitmişler, bir kısmı buralara yerleşmiş, bir kısmı ise farklı illere göç etmiş. 5233 sayılı yasa kapsamında 1993 yılında uğradıkları zararların küçük bir bölümü karşılanmış.

2011 yılında 13 aile köye geri dönüş yapmış. Köylüler, aldıkları tazminatlarla evlerinin bir bölümünü onarmışlar. Ancak halen yarı harabe durumda bulunan köyde eski okul binasında yaşayan köylüler var.

Heyetimiz halen köyde bulunan bu aileler ile köyün alt kısmında bulunan akarsu kenarına ağaç dallarından yaptıkları derme çatma barakalarda görüşme yapmıştır. **Köylüler, neden köy içinde değil de akarsu kıyısında bulduklarına ilişkin ilk sorumuzu:** *"1993 yılında boşaltıldığında köyde sağlık ocağı, okul ve elektrik vardı, biz köye döndükten sonra köye yeniden elektrik ve su verilmesi için ilgili yerlere başvuru yaptık. Ancak bize, köye elektrik ve su verebilmeleri için en az 30 hane olmamız ve köyde oturanların sayısının da 150 kişiden fazla olması gerektiğini söylediler. 1993'te olan elektrik ve suyumuz şimdi yok. Biz hayvancılık yapıyoruz; sütümüzü, yağurdumuzu yazın ancak bu suyun içinde bozulmadan koruyabiliyoruz"* şeklinde cevapladılar.

Ayrıca şunları eklediler: *"Okula giden çocuklarımız için Şırnak ya da Cizre'de ev kirliyoruz, ya da tanıdık, akraba yanında kalıyorlar. Çocuklarımız da sıkıntı çekiyor. Karadeniz'deki insanlar nasıl*

vatandaş ise biz de vatandaşız. Bizim çocuklarımızın da okula gitmeye, televizyon seyretmeye ihtiyaçları var."

Güvenlik bölgesi ilanı sonrasında neler yaşandı sorumuza: "2 yıl önce Tugay Komutanı köylüleri topladı, ya korucu olun ya da gidin buradan dedi. Biz de 'gidecek bir yerimiz yok her şeyimiz burada' dedik. Sonrasında bir daha ses çıkmadı. 20 gün önce karakol komutanı çağırdı, 15 gün içinde köyü boşaltın burası yasak bölge oldu dedi. Biz de 'ekinlerimiz, hayvanlarımız var, gidecek bir yerimiz de yok' dedik. Karakol komutanı 'benim elimde olan bir şey değil, valiliğin emri var. Burada kalırsanız can güvenliğinizden sorumlu değilim, güvenliğinizi sağlayamam' dedi. 'Artık ne olacaksa olsun' dedik, o da 'bizden haber bekleyin' dedi. Şimdiye kadar bir haber gelmedi."

Köyü boşaltmanız için herhangi bir yazılı tebligat yapıldı mı sorumuza: "Yazılı bir şey vermediler, sadece söylediler. Ancak yakın köy ve mezraların muhtarlarından karakollarda imza alındığını duyduk."

Köylerin Muhtarı seçildi mi, imzası alınan muhtarlar kimler sorumuza: "Bizim bu köylerde muhtarlık seçimleri, köy boşaltıldığından beri yapılmıyor. Doksanlı yıllardaki en son muhtarı çağırıp ondan imza alıyorlar."

Köyü boşaltıp gitmeniz için size bir yer gösterdiler mi; 'masraflarınızı karşılız, barınacak yer vereceğiz' gibi bir şey söylediler mi sorularımıza: "Yok sadece yasak bölge artık dediler, bizim 1993'teki zararlarımız bile tam olarak karşılanmadı zaten."

Çevrede sizinle aynı durumda olan köyler var mı sorumuza: "Var, Akid, Nevâ Kâra, Nevava, Kemerli, Gundika Remo, Gilundor ve Dehle köyleri de aynı durumda. Bu köyler de 90'lı yıllarda boşaltılmıştı. Bazılarında insanlar var şimdi, ama Dehle Köyü boş, hiç kimse yok orada. Bu bölgede operasyonlar başladıktan sonra köyümüzün yakınında 5000 dönüm ormanlık alan yakıldı, halkın çabası ile söndürüldü, şimdilik köylerin bazılarında gündüz gidilebiliyor ama gece kalmaya izin vermiyorlar."

Ne yapmayı düşünüyorsunuz sorumuza: "Burası bizim köyümüz. Tarlalarımız, ekinlerimiz, hayvanlarımız var, zaten zar zor geçiniyoruz. Köyden gitmeyi, boşaltmayı düşünmüyoruz. Komutana da söyledik artık ne olacaksa olur. Nereye gidelim ki! Çözüm sürecinde elektrik, su olmasa da idare ediyorduk. Devlet bu sorunu çözmeli artık, böyle çatışma ile sorun çözülmez."

Ziyaret Köyü (Görüşme Cizre'de yapılmıştır.)

Ziyaret Köyü nereye bağlı sorumuza: "Köyümüz Cizre'ye bağlı, Cudi Dağı eteklerinde bu bölgedeki köyler 1987- 1990 arasında boşaltıldı, yakıldı, yıkıldı. Sadece bir korucu köyü var, o köy boşaltılmadı. Ölümler de yaşandı boşaltmalar sırasında. Neredeyse 26 sene gidemedik köye, 2014 yılında köye gidip gelmeye başladık. 12 aile o tarihten beri gidip geliyoruz."

Güvenlik bölgesi ilanı sonrasında neler yaşandı sorumuza: "Hisar Karakolu'ndan muhtara telefon etmişler 'buralar artık askeri güvenlik bölgesi, kimse girip çıkmayacak, her şey olabilir, kimsenin can güvenliği yok' demişler."

Köyünüzün muhtarı kim sorumuza: “Bizim köy muhtarı değil boşaltılmayan korucu köyünün muhtarına söylenmiş, o bize söyledi. Biz köylüler olarak Hisar Karakolu’na gittik, bize 'bizimle bir ilgisi yok kaymakama, valiye, ilçe jandarmaya gidin' dediler. Valilik de 'bakanlık kararı, biz bir şey yapamayız' dedi.”

Sonra ne oldu sorumuza: “Tümene dilekçe verdik sebze bahçelerimiz var, meyve fidanları var bakımları için haftada bir gün izin verin diye, kabul etmediler. Şimdi herhalde çoğu kurmuştur, bakmamaktan.”

Çevrede sizinle aynı durumda olan köyler var mı sorumuza: “Çağlayan, Hisar, Dêre Baguzi, Benderuka, Hesana (Süryani Köyü) köyleri var. Onlar da aynı durumda Hesana Köyü'nde 4 hane yerleşti. Onlara '3-4 saat içinde köyü terk edin' demişler. Çevrede ormanlık alanlar yakıldı. 25 gündür köylere gidemiyoruz.”

Ne yapmayı düşünüyorsunuz sorumuza: “Yapacak bir şeyimiz yok, güvenlik bölgesi kaldırılсын istiyoruz. Köy boşaltıldığında insanlar perişan oldu, herkes bir yerde. Şimdi yeniden aynı mı olsun isteniyor? İki senedir biraz rahattık. 140-150 bin lira zararımız var köylünün toplam olarak. Artık çözüm olsun, barış olsun.”

Güleşli (Bêremere) Köyü (Görüşme Cizre’de yapılmıştır.)

Köyünüz nereye bağlı, geçmişte boşaltıldı mı sorumuza: “Köy Şırnak’a bağlı, Kasrik bölgesinde, boşaltılmadı ama köylüler baskılara dayanamadığı için terk ettiler. 1994 yılında 50 hane vardı köyde.”

Köye ne zaman döndünüz, kaç hane döndü sorumuza: “2014 yılında 5 hane döndük, toplam 60 kişi vardı köyde. Valiliğe köye dönmek için 60 hane başvuru yaptık. Vali ile görüşme de yaptık; evlerimizin onarılmasını, elektrik, su ve okul istedik. Vali köye dönmenizde sorun yok, evleri yapamayız onun dışındakileri yaparız dedi. Köye geldik biz de. Okula giden çocukları kışın Cizre’ye gönderiyoruz. 15 tane okula giden çocuk var. Köyde 1994’te elektrik vardı şimdi yok, o da yapılmadı.”

Nasıl geçiniyorsunuz sorumuza: “Arazilerimizi ekiyoruz, hayvanlarımız var. Köye henüz dönmeyenler de arazilerini köye dönenlerin ekip biçmesine izin verdi.”

Güvenlik bölgesi ilanı sonrasında neler yaşandı sorumuza: “15 gün önce muhtarı Kasrik Karakolu’na çağırdılar, 'burası artık askeri bölge ilan edildi 2 saat içinde boşaltın, güvenliğinizden sorumlu değiliz' demişler, imza almışlar. Köyden çıktık bekliyoruz. Köy çevresinde ormanlar yakıldı.”

Muhtarı ne zaman seçmiştiniz sorumuza: “Yeni seçmedik, 1994’teki eski muhtar.”

Köyü boşaltıp gitmeniz için size bir yer gösterdiler mi; 'masraflarınızı karşılarız, barınacak yer vereceğiz' gibi bir şey söylendi mi sorularımıza: “Yok hiçbir şey demediler sadece 'çıkın, boşaltın' dediler. Kendimiz taşıdık eşyalarımızı.”

Çevrede sizinle aynı durumda olan köyler var mı sorumuza: “Yenice, Kırkağaç, Seslice, Bulmuşlar, Yenidemir, Aşırna köyleri var. Bulmuşlar’da 8 aile vardı, 2013’ten beri onlar da aynı durumda.”

Ne yapmayı düşünüyorsunuz sorumuza: *“Yapacak ne var ki, şimdilik bekliyoruz, izin vermezlerse köylünün 500 bin lira zararı olur. Gidecek bir yerimiz yok her şeyimiz burada, aldığımız tazminatları bu hayvanlara, tarlalara yatırdık zaten.”*

Tekçınar Köyü (bêrgere) (Görüşme Cizre’de yapılmıştır.)

Köyünüz nereye bağlı, geçmişte boşaltıldı mı sorumuza: *“Köy Gabar Dağı eteğinde, Şırnak merkeze bağlı, 1985’te boşaltıldı yakıldı. 35-40 hane vardı o zaman.”*

Köye ne zaman döndünüz, kaç hane döndü sorumuza: *“2015 ilkbaharında dilekçe verdik, serbest olduğunu söylediler. 'Elektrik, su için 30 ev 150 insan olmanız gerekir' dediler 'yoksa yapamayız'. Bunlar olmayınca 8-10 hane sadece gündüzleri gidip geliyorduk. Birkaç aile sebze bahçesi yaptı, biz yapmadık.”*

Güvenlik bölgesi ilanı sonrasında neler yaşandı sorumuza: *“25 gün önce yasak bölge ilan ettiler, şimdi gidemiyoruz artık. İki defa ormanları yaktılar, köylüler gittik söndürmeye alt kesimlere girmemize izin verdiler, yukarılar yandı izin vermediler gitmemize. Yakılan yerler köylünün tapulu malı kendimizin.”*

Size bir tebligat yapıldı mı durumla ilgili sorumuza: *“Yok bize bir şey söylemediler. Koçaklı’da yaylaya çıkan köylüler varmış, onları indirmişler. Biz onlardan öğrendik yasaklandığını. İmza falan almadılar bizden.”*

Çevrede sizinle aynı durumda olan köyler var mı sorumuza: *“Bağpınar, Koçaklı, Kavuncu, Kırkkuyu hepsi aynı durumda.”*

Ne yapmayı düşünüyorsunuz sorumuza: *“Zaten biz burada oturuyoruz, gündüzleri gidip geliyorduk ama kalamıyorduk köyde. Şimdilik yapacak bir şey yok yasaklamışlar, ama artık bunların çözülmesi gerekir. Barış sürecinde herkes biraz rahatlamıştı, şimdi yeniden herkes soruyor ne olacak diye. Biz bu sorunun çözülmesini istiyoruz.”*

Alkemer (Derşew) Köyü, (Görüşme Cizre’de yapılmıştır.)

Köyünüz nereye bağlı, geçmişte boşaltıldı mı sorularımıza: *“Şırnak’a bağlı, Gabar Dağı’nda köy. 1994 yılında PKK’ye yardım yapıyorsunuz diye bombalayıp boşalttılar köyümüzü. Köylüler; İstanbul, Yalova, Mersin, Cizre, Şırnak’a dağıldı. 21 yıl köye gidemedik.”*

Sonra ne zaman döndünüz köye sorumuza: *“Son iki yıldır gidip geliyoruz, geçici ikamet yapıyor. Köye dönmek için valiliğe başvurduk ama giderseniz güvenliğinizi sağlayamayız dediler. İki yıldır her hafta 50- 60 hane gidip geliyoruz. Sebze ve meyve bahçeleri olanlar var. Cizre eskiden sebze satan bir ilçeydi, şimdi Adana’dan Mersin’den sebze meyve alıyoruz.”*

Güvenlik bölgesi ilanı sonrasında neler yaşandı sorumuza: *“15 gün önce muhtarları çağırıp köylerin yasak bölge olduğunu, kimsenin gidip gelmemesini, güvenlik olmadığını söylemiş imza almışlar. Geçen*

hafta haberi olmayan bir köylü gitmiş yasak bölgeye. Girdiniz diye karakola çağırdılar ve ifadesini aldılar. Gabar Dağı'nda birçok yer bombalandı ve yakıldı zaten."

Durumla ilgili size bir tebligat yapıldı mı sorumuza: "Muhtarlar, Kasrik, Kızılsu ve Kumçatı karakollarına çağrılarak tebligat imzalatılmış. Her köy bir karakola bağlı yani bağlı olduğu karakola çağırıyorlar muhtarları onun dışında halka bir tebligat yapılmadı. Tebligat 1994'teki muhtarlara yapıldı yani."

Çevrede sizinle aynı durumda olan köyler var mı sorumuza: "Kırkkuyu (Deştala), Seslice (Meydin), Karageçit (Spiuyan), İnceler (Basret), Kapanlı (Êrê), Gündoğmuş (Gernâh), Görmeç (Bivaye), Samanlı (Miştaxe), Zivungu, Berêmere, Aşilme ve Akçay (Dara) köyleri var. Bu köylerden Akçay hariç hepsi boşlatılmış köy. Akçay korucu köyü olduğu için boşaltılmadı. İnceler ve Seslice köyleri aynı bizim durumumuzda. Oralarda sürekli yerleşim yok ama köylüler gidip geliyor, bahçelerini ekenler var."

Ne yapmayı düşünüyorsunuz sorumuza: "94' teki yakılma üzerine zararlar için başvuru yaptık. Uydudan tespit yaptılar bize cüzi miktarlarda tazminat ödediler. Hiçbir zararımızı karşılayamadık. Şu anda köyde ekilmiş ürünler var; sebze meyve var ne olacak zararını kim karşılayacak bu insanların? Şimdi savaş tekrar başladı, güvenli bölge var. İnsanlar ölüyor, fakir fukaranın çocukları bunlar, savaşı istemiyoruz barış müzakere istiyoruz, kardeşlik istiyoruz."

Cizre Belediyesi Eş Başkanı Kadir Kunur

Heyetimize randevu veren Cizre Belediyesi Eş Başkanı'na **özel güvenlik bölgesi ilan edilme süreci ve sonrasında valilik tarafından kendilerine bilgilendirme yapıp yapılmadığı, belediye olarak bu konuda bir çalışmaları olup olmadığı sorulmuş Kunur özetle:** "Köylerle ilgili çok önemli eksikliklerimiz var, köylerin yerleşime açılmasını önemsemedik. Üzerinde çok fazla durmadık. Çoğu köylüler de köylere yerleşmek için gitmedi. Daha çok günü birlik meyve ve sebze ekmek için veya hafta sonları piknik için gidildi. O yüzden köyler önemsenmedi, yoksa köyler temel ürünlerin üretildiği yerler, önemsemek gerek. Şimdi biz büyükşehir olmadığımız için köy sorunlarıyla çok fazla ilgilenmiyoruz. Yasal olarak ilgilenemiyoruz, şimdi yasaklı bölgeler ilan edildi, bir insan hakkı ihlali var. Köylüler bu yüzden köye gidemiyor. Zaten biliyorsunuz; devlet yetkilileri, kurumları bizim hiçbir talebimizi önemsemiyor. Köylerle ilgili buradaki kurumlarla ortak çaba sarf etmemiz gerekli, birlikte çalışmalıyız. Bu yasakların güvenli bölgelerin kalkması lazım. İnsanlar gün geçtikçe mağdur oluyor."

Cizre Kaymakamlığı ile Görüşme

Heyetimize randevu veren Cizre Kaymakamı Ahmet Adanur'a heyetimizin Şırnak ilinde ilan edilen geçici özel güvenlik bölgeleri içinde kalan yerleşim yerlerindeki durumu yerinde incelemek için oluşturulduğunu ve bu konuda bilgi almak istediğimizi belirttik. **Kendisi özetle:** "Yasaklı bölgelerle ilgili verilen karar beni aşan bir durum. Valiliğin kararı, aslında valiliği de aşan bir durum, Bakanlar Kurulu kararı. Bizler böyle bir karar alamayız. Şimdi asker talep eder 'bu bölge yasaklansın' diye, biz bu yasağı duyuruyoruz sadece. Asker koordinatları belirler, 'ben bu bölgede operasyon yapacağım' diye ve yasaklanır, buna herkes uyar. Cizre'de şu an yasaklı bölge ilan edilen bölgeler zaten 90'lı yıllardan

beri yasaktı, bu yasak şimdi güncel hale geldi, yani aslında değişen bir şey yok. Zaten 15 günlük bir yasak uzatılmazsa bitecek.”

Heyetin; 'köylülerin ekinleri ve bahçeleri var ve bunların bakımını yapamıyorlar ciddi zararlar oluşacak bunun önlenmesi için talepleri var' ifadesi üzerine: *“Şimdi askeri güvenlik bölgelerine köylüler gidiyordu biz iyi niyetimizle, askerler iyi niyetleriyle gitsinler, bağlarını bahçelerini eksinler diyorduk. Şimdi köylü gitmiş bağ bahçe ekmiş, yasak ilan edilmiş, köylünün mahsulü yerde kalmış zarar tespit komisyonları var. Oraya başvuru yapılır, varsa bir zarar herhalde karşılanır. Tabi ben bilemiyorum. Bizim Cizre zaten çok kırsal değil, bize bağlı çok köy yok, Şırnak taraflarında yasak var.”*

Heyetin 'biz heyet olarak yasak bölge içinde kalan bazı köylere gittik hiçbir uyarı levhası göremedik'; yasak bölgelerin duyurulması ile ilgili olarak vatandaşlar nasıl bilgilendiriliyor sorusuna: *“Valilik tarafından ilan ediliyor, bildiğim kadarıyla tabela asmak zorunluluğu da yok, ama emin değilim. Burası şu an Türkiye'nin en güvenli şehri. Ne güvenlik güçleri ne de halk uyuyor. Güvendeyiz yani.”* şeklinde cevaplamıştır.

Geçici Özel Güvenlik Bölgeleri Kararları Alınmasına İlişkin Tespitlerimiz ve Sorularımız

Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri Bakımından

Gerek Bakanlar Kurulu Kararı ile gerekse il valilikleri tarafından ilan edilen geçici özel güvenlik bölgeleri yerleşim yerlerini, sivilin ekonomik faaliyetlerini yürüttükleri alanları da kapsamaktadır. Mevcut haliyle uygulama seyahat özgürlüğünün, mülkiyet hakkının, özel ve aile hayatı ile konut dokunulmazlığı hakkının açıkça ihlali doğurmaktadır. Bu durum Türkiye'nin taraf olduğu BM Kişisel ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'sini (madde 12/1 ve 17/1)³, BM Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'ni (madde 11/1)⁴ ihlal etmektedir.

BM Ekonomik Sosyal Kültürel Haklar Komitesi 7 nolu genel yorumunda zorla tahliye; *“Kişilerin, ailelerin ve/veya toplulukların kendi iradeleri olmaksızın oturdukları evden ve/veya topraktan geçici ya da daimi olarak, ve uygun hukuki veya diğer koruma biçimleri sağlanmaksızın ve bu biçimlere erişim olmaksızın çıkarılmaları”* olarak tanımlar ve devletleri *“ilgili mevzuat ve diğer tedbirlerin özel*

---

³ Madde 12: 1. Bir devletin ülkesi üzerinde yasal olarak bulunan herkesin orada serbestçe dolaşma ve ikametgâhını serbestçe seçme hakkı vardır. Madde 17

1. Hiç kimsenin özel ve aile hayatına, konutuna veya yazışmasına keyfi yahut kanuna aykırı olarak müdahale edilemez, onur ve ününe kanuna aykırı saldırıda bulunulamaz.

⁴ MADDE 11: 1. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, herkesin, yeterli beslenme, giyim ve konut da dahil olmak üzere, kendisi ve ailesi için yeterli bir yaşam düzeyine sahip olma ve yaşam koşullarını sürekli geliştirme hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Taraf Devletler bu hususta hür rızaya dayalı uluslararası işbirliğinin temel önemini kabul ederek, bu hakkın gerçekleşmesini güvence altına almak için uygun tedbirler alacaklardır.

kişi veya kuruluşlarca, uygun koruyucu tedbirler olmaksızın icra edilen zorla tahliyeleri önlemek ve gerekli olduğu durumlarda cezalandırmak için yeterli olmasını”⁵ sağlamaya teşvik eder.

Ayrıca köy boşaltmalarında BM Ülke İçinde Yerinden Olma Konusunda Yol Gösterici İlkeler’e uygun bir süreç yürütülmektedir.

Yine mevcut haliyle geçici özel güvenlik bölgeleri uygulaması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 8. Maddesi⁶ ve 1 nolu Ek Protokol’ün 1. maddesinde⁷ koruma altına alınan mülkiyet hakkının ihlali sonucunu doğurmaktadır.

İç Hukuk Bakımından

Anayasa’nın 21. maddesi “Konut Dokunulmazlığı”⁸, 23. Maddesi “Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğünü”⁹, 35. Maddesi “Mülkiyet Hakkını”¹⁰ güvence altına almaktadır. Anayasa’nın 13. Maddesi ise “*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.*” şeklindedir.

---

⁵ BM Ekonomik Sosyal Haklar Komitesi Genel Yorum 7, 1997

⁶ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi: Özel hayatın ve aile hayatının korunması

1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak ulusal güvenlik, kamu emniyeti, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, su işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu olan ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir.

⁷ Ek Protokolün 1. maddesinin ise: Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasadaki öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

⁸ V. Yerleşme ve seyahat hürriyeti: MADDE 23- Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir.

Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli

kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; Seyahat hürriyeti, suç soruşturması ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir

(Değişik: 3/10/2001-4709/8 md.; Değişik: 12/9/2010-5982/3 md.) Vatandaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hâkim kararına bağlı olarak sınırlanabilir.

⁹ B. Konut dokunulmazlığı: MADDE 21- (Değişik: 3/10/2001-4709/6 md.)

Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

¹⁰XII. Mülkiyet hakkı: MADDE 35- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz. Vatandaş sınır dışı edilemez ve yurda girme hakkından yoksun bırakılamaz.

Mevcut uygulama ile seyahat ve yerleşme özgürlüğü, mülkiyet hakkı ve konut dokunulmazlığı hakkı valilik kararları ile kısıtlanmaktadır.

Mevcut durumda bazı valiliklerce alınan kararların duyurulmasında kanuni dayanaklara atıf yapılmamaktadır.

Geçici Özel Güvenlik Bölgelerinin İlanları İle İlgili Sorularımız

Şırnak ve Siirt illerindeki geçici özel güvenlik bölgelerinin ilanı Bakanlar Kurulu Kararları ile yapılmıştır. Şırnak Valiliği web sitesinde¹¹ 11.08.2015 tarihinde ilan edilen bölgelerle ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın 27/07/2015 tarih ve 2015/7984 sayılı olduğu, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 32/A maddesi gereğince alındığı ve uygulamanın 10 Temmuz - 31 Aralık 2015 tarihleri arasını kapsadığı bilgileri mevcuttur. Siirt Valiliği ise web sitesinde¹² 20.05.2015 tarihinde ilan edilen bölgelerle ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın 16/03/2015 tarih ve 2015/7451 sayılı olduğu, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu'nun 32/A maddesi gereğince alındığı ve uygulamanın 1 Mart - 31 Aralık 2015 tarihleri arasını kapsadığı bilgileri yer almaktadır.

Hükümete Yönelik Sorularımız

1. Şırnak ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'na erişmemiz mümkün olmamıştır. Ancak Şırnak Valiliği web sitesindeki resmi bilgilerin doğru olduğunu kabul ederek;
  - Bakanlar Kurulu'nun karar tarihi 27.07.2015 iken uygulamanın başlangıç tarihi nasıl 10.07.2015 olmaktadır? Bakanlar Kurulu geriye dönük uygulama kararını hangi kanuni yetkiye dayanarak almaktadır?
  - Karar tarihi ile uygulama başlangıç tarihi arasındaki 17 günlük sürede hukuki sorumluluk hangi makama aittir?
  - Bakanlar Kurulu Kararı'na dayanak olan 2565 sayılı kanunun 32/A maddesinde¹³ "meskûn mahal dışında" ibaresi bulunmasına rağmen yerleşim olan köyler nasıl "geçici özel güvenlik bölgesi" olarak ilan edilmektedir?

¹¹ Bkz. <http://www.sirnak.gov.tr/basin-duyurusu-11082015>

¹² Bkz. <http://www.siirt.gov.tr/haberdetay.asp?id=3242&kategori=HABERLER>

¹³ Madde 32/A- (Ek: 13/7/2013-6496/25 md.)

Terörle mücadele kapsamında yürütülen operasyonlar nedeniyle, meskûn mahal dışında, can ve mal güvenliğinin korunması bakımından girilmesinde sakınca bulunan yerlerde operasyonun devam ettiği süreyle sınırlı olmak üzere; Genelkurmay Başkanlığı veya İçişleri Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu

2. Yine Siirt ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'na erişmemiz mümkün olmamıştır. Ancak Siirt Valiliği'nin web sitesindeki resmi bilgilerin doğru olduğunu kabul ederek;

- Bakanlar Kurulu'nun karar tarihi 16.03.2015 iken uygulamanın başlangıç tarihi nasıl 01.03.2015 olmaktadır? Bakanlar Kurulu geriye dönük uygulama kararını hangi kanuni yetkiye dayanarak almaktadır?
- Karar tarihi ile uygulama başlangıç tarihi arasındaki 15 günlük sürede hukuki sorumluluk hangi makama aittir?

Şırnak ve Siirt Valiliklerine Yönelik Sorularımız

1. Şırnak Valiliği, ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın kapsadığı bölgeleri 11.08.2015 tarihinde web sitesinde koordinatları vererek ilan etmiştir.
  - Şırnak Valiliği, Bakanlar Kurulu Kararı'nı niçin karar tarihinden 15 gün, uygulama başlangıcı tarihinden 1 ay sonra ilan etmiştir?
2. Siirt Valiliği, ilgili Bakanlar Kurulu Kararı'nın kapsadığı bölgeleri 20.05.2015 tarihinde web sitesinde koordinatları vererek ilan etmiştir.
  - Siirt Valiliği, Bakanlar Kurulu Kararı'nı niçin karar tarihinden 65 gün, uygulama başlangıcı tarihinden 81 gün sonra ilan etmiştir?
3. 2565 sayılı kanununun 32/A maddesinde *"Bu suretle ilan edilen güvenlik bölgelerinin sınırları ile yasağın kapsamı, başlangıcı ve bitimi ilgili makamlar tarafından uygun araçlarla duyurulur."* hükmü mevcuttur.
  - Bu açık hükme rağmen Şırnak ve Siirt valilikleri niçin web sitesinde ilgili bölgeleri sadece koordinatlarını vererek ilan etmiştir?
  - Şırnak ve Siirt valilikleri halkın harita koordinatlarını okuyabildiğini mi kabul etmektedir?

---

kararı ile askerî veya özel güvenlik bölgesi ilan edilebilir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde vali kararı ile on beş güne kadar özel güvenlik bölgesi ilan edilebilir.

Bu suretle ilan edilen güvenlik bölgelerinin sınırları ile yasağın kapsamı, başlangıcı ve bitimi ilgili makamlar tarafından uygun araçlarla duyurulur. Bu bölgelere ilgili makamların izni olmadıkça girilemez.

- Web sitelerinde sadece koordinatların verilmesi, ilan edilen bölge içinde kalan “meskûn mahalleri” gizlemek için mi yapılmıştır?

Gözlem Heyetleri Tarafından Yapılan Tespitler

Tunceli (Dersim) Gözlem Heyeti'nin Tespitleri

- Yaptığımız görüşmeler esnasında özel güvenlik bölgesi olarak ilan edilen bölgelerin sınırlarının muğlak olduğu sıklıkla ifade edilmiştir. Sınırların duyurulduğu metinde "2778 rakımlı tepe" gibi ifadelerin yer alması, koordinatların belirtilmesi bölge sınırlarının net bir şekilde anlaşılmasına neden olmaktadır.¹⁴
- İlan edilen bölgeler bazı yerlerde yerleşim alanlarını kapsarken, birçok yerde de hayvancılık ve arıcılık yapılan yaylaları içine aldığından bu karar bölge halkının gündelik yaşamını olumsuz olarak etkilemektedir. Yapılan görüşmelerdeki değerlendirmelerde yasaklanan alanların sınırlı bölgeleri değil, bütün olarak bir coğrafyayı kapsadığı ifade edilmiştir. Yasaklanan bölgelerin tamamının 1994 yılında boşaltılan ve çatışmasızlık süreciyle birlikte geri dönüşlerin yapıldığı yerleşim alanları olduğu ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu yasaklar ve başlayan çatışmalı süreç yeni köy boşaltmaların önünü açmaktadır.
- Tunceli genelinde geçici özel güvenlik bölgesi bildirimleri çeşitli kanallar aracılığıyla muhtarlara tebliğ edilmiştir. Bazı bölgelerde, geçici özel güvenlik bölgesi içinde kalan ya da yakınında yer alan köylerin muhtarları karakollara çağrılarak imza karşılığında bildirimde bulunulmuştur. Bazı bölgelerde ise kaymakamlıklarda yapılan toplantılar aracılığıyla tutanak imzalatılarak karar muhtarlara tebliğ edilmiştir. Bazı muhtarların tutanağı imzalamadığı ifade edilmiştir.
- Bazı muhtarlardan tebliğ yazılarını muhtarlık binalarına, köy kahvelerine asmaları istenmiştir. Yapılan görüşmeler esnasında yerel basında da özel güvenlik bölgelerinin duyurulduğu ifade edilmiştir. Ancak okuma yazma ve Türkçe bilmeyen yurttaşlar için anadillerinde bir bilgilendirme yapılmamıştır.
- Valilik, Tunceli Belediyesi'ne bir bildirimde bulunmayıp doğrudan muhtarlara tebliğde bulunurken; Ovacık Kaymakamlığı Ovacık Belediyesi'ne bildirimde bulunmuştur. Bu durumda tebliğ etme sürecinde aynı il içinde bile farklılıklar gözlemlemek mümkün.

---

¹⁴ Bkz. Ek 2-Resim 10 Tunceli Valiliğince muhtarlara yapılan tebligat örneği.

- Muhtarlara yapılan tebliğ haricinde sivilleri uyarmak için herhangi bir önlem alınmamıştır. Heyetimizin köy ziyaretleri için yasaklı bölgelerden geçerken bu bölgelerde herhangi bir uyarı levhası ya da güvenlik güçlerince yapılan bir uyarı ile karşılaşmamıştır.
- Yapılan tebligatlarla muhtarlara bölgede oluşabilecek herhangi bir çatışma ya da olumsuz bir durumda bu bölgelerde yaşayan kişilerin can ve mal güvenliğini güvenlik güçlerinin sağlayamayacaklarını, oluşacak herhangi bir durumda bunun sorumluluğunu almayacaklarını bildirmeleri köylüler tarafından doğrudan boşaltma tehdidi olarak algılanmamaktadır. Heyetimiz bu durumun nedeninin doksanlarda güvenlik güçlerince doğrudan yapılan köy boşaltma uygulamaları olduğunu düşünmektedir.
- Köylüler yapılan tebligatın köy boşaltmaya dönük bir tehdit içerdiğini düşünmekle birlikte henüz güvenlik güçleriyle karşılaşmadıklarını ifade ettiler. Ancak sürecin belirsizliği tedirginliğe yol açmaktadır. Köy boşaltmaların yeniden gündeme geldiği takdirde alacakları tutumu sorduğumuzda köylülerin köylerini ve yaylalarını terk etmeyeceklerini ve 90'ların yeniden yaşanmasına izin vermeyeceklerini sıklıkla ifade etmişlerdir.
- Valilik güvenlik bölgelerinde yaşayan yurttaşlara ilişkin herhangi bir tedbir almamıştır. Bildirimlerle yetinilmiş, kişilere gidebilecekleri/kullanabilecekleri alternatif bir yer gösterilmemiştir.
- Çatışmasızlık süreci Tunceli'de arıcılık, hayvancılık gibi üretim faaliyetlerini yeniden canlandırmıştır. Dolayısıyla şimdilik yaylalarda arıcılık ve hayvancılık yapan insanlar geçici güvenlik bölgelerinin ilan edilmesinden doğrudan etkilenenlerin başında gelmektedir.

Şırnak Gözlem Heyeti'nin Tespitleri

- Şırnak'ta ilan edilen geçici özel güvenlik bölgeleri içinde köylülerin geri dönüş yaptığı ve ikamet ettiği köyler vardır. Cevizdüzü, Güleşli, Bulmuşlar ve Hesana bu köylerin bazılarıdır.
- Geçici özel güvenlik bölgeleri içinde tarım yapılan sebze ve meyve bahçeleri olan ve hayvancılık yapılan köyler vardır. Ziyaret, Cevizdüzü, Güleşli, Alkemer bu köyler arasındadır.
- Güleşli Köyü geçici özel güvenlik bölgeleri uygulaması ile boşaltılmıştır.
- Geçici özel güvenlik bölgeleri ile ilgili tebligatlar köylerin 1990'lı yıllardaki seçilmiş son muhtarına yapılmaktadır. Bu kişinin bütün köy halkını bilgilendirmesi beklenmektedir.
- Geçici özel güvenlik bölgeleri sınırlarında sivilleri uyarı amaçlı hiçbir levha, özel işaretleme yapılmamıştır. Heyetimiz Cizre Kaymakamı ile görüşmede bu duruma dikkat çekmiş kaymakam "*bildiğim kadarıyla levha koyma zorunluluğu yok*" cevabını vermiştir.

- Uyarıcı levhaların olmaması yaşam hakkı ihlallerine varan vakaların oluşmasına neden olabilir.
- Tarım ve hayvancılık yapılan köylerde halkın ciddi maddi zararı oluşmuştur. Ziyaret Köyü'nde tahminen toplam 140-150 bin TL, Güleşli köyünde toplam 500 bin TL maddi zararın oluştuğu ifade edilmiştir.
- Geri dönüş yapılan köylere elektrik, yol ve su hizmeti verilmemiş, okul ve sağlık hizmeti de götürülmemiştir.
- Aileler çocukların eğitimi için Cizre ve Şırnak'ta okul dönemi boyunca ev kiralayıp çocuklarının okumasını sağlamaya çalışmaktadır. Çocukların eğitim hakları ihlal edilmektedir.
- Şırnak'ta 90'lı yıllarda boşaltılan köyelerine geri dönen ailelerin elektrik, su, yol ve okul için yaptıkları başvurulara valilik tarafından en az 30 hane ve 150 kişi olmanız şeklinde cevaplar verilmiştir.¹⁵

Geçici Özel Güvenlik Bölgeleriyle İlgili Yaşanan Son Gelişmeler

Heyetlerimizin ziyaretlerinin başlangıcından itibaren çeşitli illerde özel güvenlik bölgelerinin uygulanma süreleri uzatılmış, ayrıca çeşitli illerde bulunan yeni alanlar da geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edilmiştir.

Süre Uzatımı Yapılan İller

Daha önce geçici özel güvenlik bölgeleri ilan edilen Tunceli, Ağrı ve Kars illerinde yeniden 15 günlük süre uzatımı yapılmıştır. Bu durum, uygulamanın valilikler eliyle her seferinde yeniden uzatılarak kalıcı bir uygulama haline getirileceği izlenimi uyandırmaktadır.

- Tunceli Valiliği 19 Ağustos 2015 tarihinde yaptığı açıklamayla 20 Ağustos 2015 tarihinden itibaren geçici özel güvenlik bölgesi uygulamasının 15 gün daha uzatıldığını kamuoyuyla paylaşmıştır.
- Benzer bir şekilde 18 Ağustos 2015 tarihinde Ağrı Valiliği tarafından yapılan açıklamada 19 Ağustos'tan itibaren geçerli olmak üzere geçici özel güvenlik bölgesi uygulamasının 15 gün süreyle uzatıldığı ilan edilmiştir.
- 19 Ağustos 2015 tarihli Kars Valiliği'nin açıklamasında 20 Ağustos'tan itibaren geçerli olmak üzere geçici özel güvenlik bölgesi uygulamasının 15 gün süreyle uzatıldığı duyurulmuştur.

---

¹⁵ Valiliğe verilen dilekçe örneği bkz. Ek 2-Resim 1

Yeni İlan Edilen Özel Güvenlik Bölgeleri

Hakkari (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Hakkari Valiliği tarafından 12 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamayla "vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, mevcut huzur ve güven ortamının devam ettirilmesi, devletimizin ve milletimizin her türlü terörist tehdidi ve saldırıdan korunması maksadıyla; bölgesinde emniyet ve asayiş temin etmek için ilgili mevzuat çerçevesinde" alınan tedbirler kapsamında 13-27 Ağustos 2015 tarihleri arasında Yüksekova İlçe sınırlarında bulunan Gürkavak (Küre Tepe, Hazyen Mahallesi, Betalan Mahallesi, Rubarışın Çayı Kuzeyi arasında kalan bölge) ve Varagöz (Betalan Mahallesi, İkizlen Mahallesi, Havre Tepe, 2236 Rakımlı Tepe arasında kalan bölge) bölgelerinin geçici özel güvenlik bölgeleri olarak ilan edildiği kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Mardin (4 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Mardin Valiliği tarafından 13 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamayla "vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, mevcut huzur ve güven ortamının devam ettirilmesi, devletimizin ve milletimizin her türlü terörist tehdidi ve saldırıdan korunması maksadıyla; bölgesinde emniyet ve asayiş temin etmek için ilgili mevzuat çerçevesinde" alınan tedbirler kapsamında 18 Ağustos- 1 Eylül 2015 tarihleri arasında Nusaybin İlçesi sınırlarında bulunan; Dibek Dağı ve Kilisedüzü Sırtı Mevkii (Doğusunda Mağara Tepe ve Şuşani Tepe, Güneyinde Şehriata Mağaraları ve Şekrin Tepe, Kuzeyinde Gök Tepe ve Talliağlıları, Batısında Dibek Tepe arasında kalan alan), Hemeşin Deresi ve Havşapkayası Tepe Mevkii; (Doğusunda Bermar Ormanları, Güneyde Zürat Sırtı ve Torik Tepe, Kuzeyinde Harbekayna Tepe, Batısında Hirbeali Tepe arasında kalan alan) ve Panavamira Tepe ve Variboşa Tepe Mevkii; (Doğusunda Görentepe Mahallesi, Güneyinde Serikanya Mahallesi, Kuzeyinde Çalı Mahallesi, Batısında İlkadım Mahallesi arasında kalan alan) ile Mazıdağı ve Kızıltepe İlçesi sınırında bulunan Mazıdağı ile Kızıltepe ilçeleri sınırları arasında bulunan Şengil tepe mevkii (Doğuda 1169 rakımlı tepe, Batıda 1252 rakımlı Tepe, Kuzeyde Kayah Tepe, Güneyde 1251 rakımlı tepe arasında kalan alan) bölgelerinin geçici özel güvenlik bölgeleri olarak ilan edildiği duyurulmuştur.

Erzurum (2 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Erzurum Valiliği tarafından 14 Ağustos tarihinde yapılan açıklamayla "vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması,mevcut huzur ve güven ortamının devam ettirilmesi, devletimizin ve milletimizin her türlü tehdit ve saldırıdan korunması maksadıyla, ilimiz sınırları içinde emniyet ve asayiş temin etmek için hukuk kuralları çerçevesinde alınan tedbirler" kapsamında Şenkaya ilçesi

sınırları dahilindeki iki bölgenin 17 - 31 Ağustos 2015 tarihleri arasında geçici güvenlik bölgesi olarak ilan edildiği duyurulmuştur. Vatandaşların söz konusu bölgelere girmesi "can ve mal güvenliklerinin korunması amacıyla" yasaklandığı da ayrıca belirtilmiştir.

Van (1 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Van Valiliği tarafından yapılan, internet sitesinde yayınlanma tarihi bulunmayan açıklamayla Çaldıran İlçesi sınırları içerisinde bulunan Tendürek Dağı bölgesinde "son günlerde artan terör olayları nedeniyle icra edilecek olan operasyonlarda vatandaşlarımızın zarar görmemesi" amacıyla bu bölgenin 15-29 Ağustos 2015 tarihleri arasında özel güvenlik bölgesi olarak ilan edildiği duyurulmuştur.

Diyarbakır (21 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Diyarbakır Valiliği tarafından 17 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamayla "vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması, mevcut huzur ve güven ortamının devam ettirilmesi, devletimizin ve milletimizin her türlü terörist tehdidi ve saldırıdan korunması maksadıyla; bölgesinde emniyet ve asayiş temin etmek için ilgili mevzuat çerçevesinde" alınan tedbirler kapsamında 18 Ağustos- 1 Eylül 2015 tarihleri arasında aşağıda yer alan bölgeleri geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan ederek vatandaşların bu bölgelere girmesinin yasaklandığı belirtilmiştir.

a. Silvan İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Taşköprü Vadisi (Kuzeyde Taşköprü Mahallesi, Çata Mevkii ve Gaz Tepe, Doğuda Barın, Yeşilce ve Ovabağ Mahalleleri, Güneyde Altinkum, Aşağıbabakaya ve Yukarıbabakaya Mahalleleri, Batıda Seydankara, Dağcılar ve Üçdirek mahalleleri arasında kalan alan),

(2) Toklar bölgesi (Kuzeyde Çiğdemli Mahallesi, Hızın Tepe ve Kalemli Mahallesi, Doğuda Boğazönü Mahallesi, Güneyde Bahçe Mahallesi, Batıda Zuhul Deresi, Kuzeybatıda Taşpınar mahallesi arasında kalan alan),

(3) Kazandağı-Demirkuyu bölgesi (Kuzeyde Çelikler mahallesi ve Abur Tepe, Kuzeydoğuda Çatak Mahallesi, Doğuda Boğazönü Mahallesi, Güneydoğuda Çatakköprü Mahallesi, Güneyde Boğazönü Mahallesi ve Navser Tepe, Batıda Demirkuyu ve Kazandağı mahalleleri arasında kalan alan),

(4) Hatuni Deresi bölgesi (Kuzeyde Kartal Tepe, Doğuda Mirenge ve Gürpınar Mahalleleri, Güneyde Bataklik tepe, Batıda Grimağara ağılı, Kuzeybatıda Kıtırdağı Tepe arasında kalan alan),

(5) Sarınç ve Fiğtarlası bölgesi (Kuzeyde Ormandışı Mahallesi, Doğuda Kayadere ve Taşpınar Mahalleleri, Güneyde Çardakköy Mahallesi, Batıda Sadi Tepe ve Çırak Tepe, Kuzeybatıda Boyunlu Mahallesi arasında kalan alan),

(6) Üçbasamak bölgesi (Kuzeyde Güldere ve Bayrambaşı Mahalleleri, Doğuda Onbaşılar, Keklikdere mahalleleri ile Sadi Tepe, Güneydoğuda Çardakköy Mahallesi, Batıda Üçbasamak, Dağarcık ve Ülgen Mahalleleri, Kuzeybatıda Mutluca Mahallesi arasında kalan alan),

b. Lice İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Kayacık Kuzeyi bölgesi (Kuzeyde Çağdaş ve Yolçatı Mahalleleri, Doğuda Beğendik mahallesi, Güneyde Yalaza Deresi, Güneybatıda Kayacık Mahallesi, Batıda Serince Mahallesi arasında kalan alan),

(2) Balasi-Koca Tepe bölgesi (Kuzeyde Beyaz Tepe, Gümüşlü ve Heysel mahalleleri, Doğuda Akçabudak Mevkii, Saydamlı Mahallesi ve Şehtanbur Tepe, Güneyde Yamaçlı ve Erginköy Mahalleleri, Batıda Abalı karakolu, Palahın Tepe ve Beyaz Tepe arasında kalan alan),

(3) Kuşlu Tepe bölgesi (Kuzeyde Hun Tepe, Doğuda Karadere Mahallesi, Güneyde Berkilin Deresi, Batıda Çağlayan deresi ve Ağılıcık Mahallesi arasında kalan alan),

(4) Toprak Tepe bölgesi (Kuzeyde Kaz Tepe, Yolaçtı ve Akpınar Mahalleleri, Doğuda Kaymaz Mahallesi, Güneyde Ulucak ve Keşküvari Mahalleleri, Batıda Yalımlı Mahallesi arasında kalan alan),

(5) Mizagüldağı Tepe bölgesi (Kuzeyde Alıçlıyayla Mahallesi, Doğuda Ziyaret Tepe, Güneyde Kılıçlı ve Koçmarin Çardakköy Mahalleleri, Batıda Dokuzkat Mahallesi arasında kalan alan),

(6) Dolapdere-Kerpiçören bölgesi (Kuzeyde Kerpiçören, Doğuda Dolaplıdere ve Hanok Boğazı, Güneyde Şahgeldi Mahallesi ve Ormankaya, Batıda Oyuklu Mahallesi arasında kalan alan),

(7) Harabe Tepeleri bölgesi (Kuzeyde İkiztepe, Doğuda Erginköy, Güneyde Tuzlu deresi ve Aşağıturalı Mahallesi, Batıda 912 Rakımlı Tepe arasında kalan alan),

(8) Horozivan Dağı bölgesi (Kuzeyde Sağlık, kılıçlı ve Yaka Mahalleleri, Doğuda Üçdamlar ve Kayadibi Mahalleleri, Güneyde Yaprakköy ve Konuklu Mahalleleri ile Kuştaşı Tepe, Batıda Şaşkek Tepe arasında kalan alan),

(9) Kılıboğan Tepe bölgesi (Kuzeyde Ecemiş ve Elmadere Mahalleleri, Doğuda Ağılıcık ve Birlik Mahalleleri, Güneyde Çay Mahallesi, Batıda Şenlik, Başak ve Taşören Mahalleleri arasında kalan alan),

c. Kulp İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Oberkan-Davderal bölgesi (Kuzeyde Kulp-Muş il sınırı, Doğuda Zovank Yaylası, Darbi yaylası ve Şeşyayla Mahallesi, Güneyde Panak Karakolu, Batıda Gelimemi Tepe ve Seki Tepeleri arasında kalan alan),

(2) Simetok-Gülhermi bölgesi (Kuzeyde Kulp-Muş İl sınırı, Doğuda Oberkan Yaylası ve Malaabdiali Komları, Güneyde Derik ve Simetok mahalleleri, Batıda Kalecik Tepe arasında kalan alan),

(3) Yaylak Durşin bölgesi (Kuzeyde Kelesör Deresi, Doğuda Yaylak ve Hanza mahalleleri, Güneyde Harbat ve Navaali Mahalleleri, Batıda Gündöndü ve Aydoğdu Mahalleleri arasında kalan alan),

ç. Dicle İlçesi sınırlarında bulunan;

(1) Kurşunlu bölgesi (Kuzeyde Dicle-Elazığ İl sınırı, Doğuda Ziyaret Tepe ve Kırkpınar mahallesi, Güneyde Küpetaşı ve Yokuşlu Mahalleleri, Batıda Oba mahallesi ve Kayıköy Mahalleleri arasında kalan alan),

(2) Tir Sırtları bölgesi (Kuzeyde Dicle-Elazığ İl sınırı, Doğuda Kuyular Mahallesi, Güneyde Değirmenli, Gelincik ve Habura Mahalleleri, Batıda Akübek Üs Bölgesi ve Kurşunlu mahallesi arasında kalan alan),

Ayrıca Diyarbakır Valiliği 18 Ağustos'ta yaptığı bir diğer açıklamayla Lice İlçesi sınırlarında bulunan Gökçe - Gömeç Bölgesinin (Kuzeyde Kutlanmış Mahallesi ve Duru karakolu, Doğuda Kayacık Mahallesi, Güneydoğuda Goçkar Dağı, Güneyde Gökçe ve Yazıköy Mahalleleri, Batıda Komelan Tepe, Yayvan ve Kırım mahalleleri arasında kalan alan) de 18 Ağustos - 03 Eylül 2015 tarihleri arasında geçici özel güvenlik bölgesi olarak ilan edildiği duyurulmuştur.

Ardahan (33 Geçici Özel Güvenlik Bölgesi)

Ardahan Valiliği'nce 18 Ağustos 2015 tarihinde yapılan açıklamayla 21 Ağustos-4 Eylül 2015 tarihleri arasında Göle ilçesi sınırları içinde bulunan 24 noktanın kesiştiği alan geçici özel güvenlik bölgesi olarak belirlendiği ve vatandaşların bu bölgelere girmelerinin yasak olduğu ilan edilmiştir. Yapılan açıklamada yer alan geçici özel güvenlik bölgesi içinde yer alan mevkiiler şunlardır:

"Göle yaylası tamamı ve çevresi, 2168 RT. ve çevresi, Mihkerek Mevki batısı, 2252 RT. ve çevresi, Taşlıyurt mevki batısı, 2293 RT. ve çevresi, Uzun dere tamamı ve çevresi, Yanık dere ve çevresi, Danaboğan deresi tamamı ve çevresi, Beyazınçayırı mevki ve çevresi, Hizarboğazı düzlüğünün doğusu, Okçu yaylası tamamı ve çevresi, 2304 RT. ve çevresi, Penek tepe ve çevresi, Taşlıyurt sırtı ve çevresi, Çalidere köyü 1 km. güneyinden itibaren Nağırtel deresi ve çevresi, 2317 RT. ve çevresi, Nağırtel yaylasının tamamı ve çevresi, Sarıçayır sırtı ve çevresi, Köroğlukalesi tepe (2552 R.) ve çevresi, Köroğludağı tepe ve çevresi, 2522 RT. ve çevresi, Baltacıpınarı sırtı ve çevresi, Akyol mevki ve çevresi,

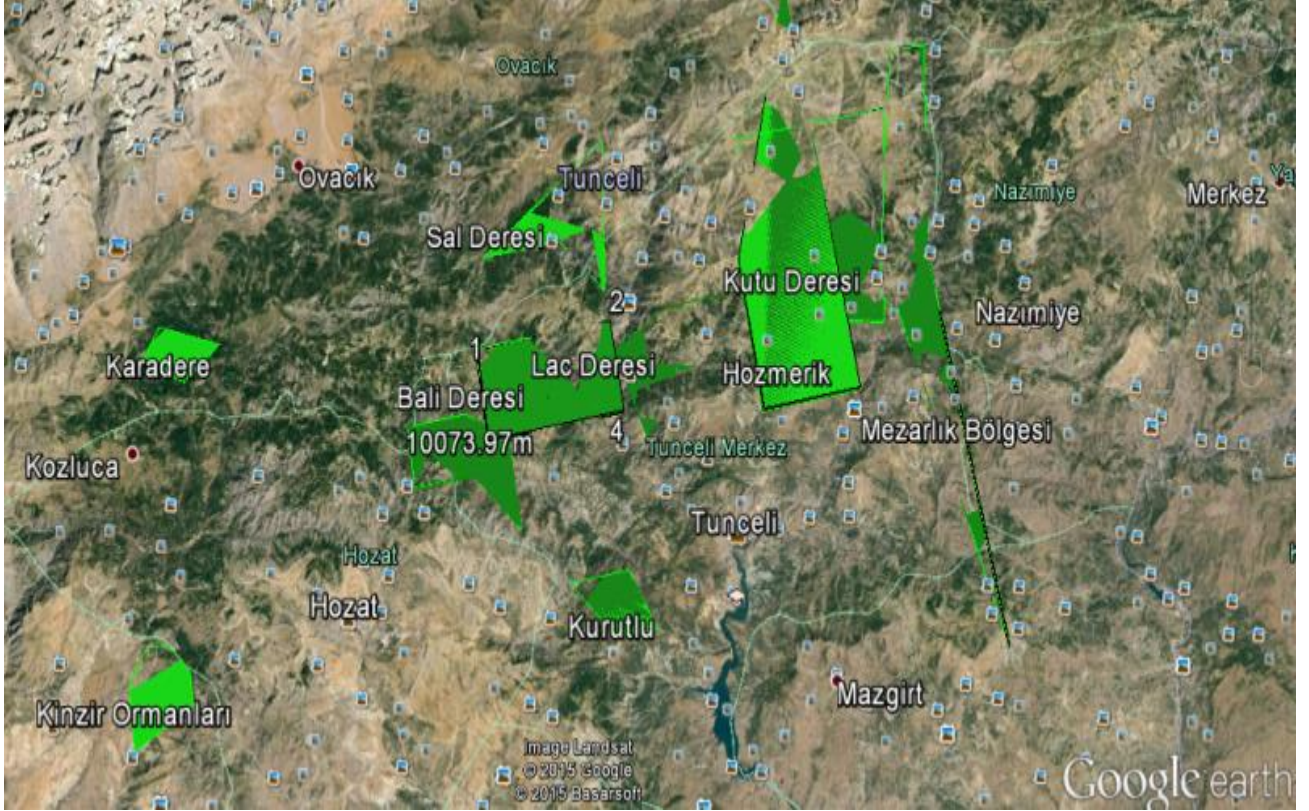
2598 RT. ve çevresi, Şeref yaylası tamamı ve çevresi, 2515,3 RT. ve çevresi, 2543 RT. ve çevresi, Senemoğlu yaylası ve çevresi, Çakmakkaya tepe (2792 R.) ve çevresi, Gedik yaylası ve çevresi, 2715,3 RT. ve çevresi, Gedik köyü 1,2 km. güneybatısından itibaren Bakır deresi ve çevresi."

Önerilerimiz

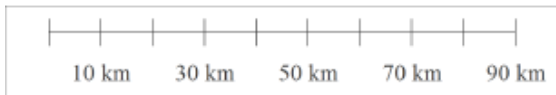
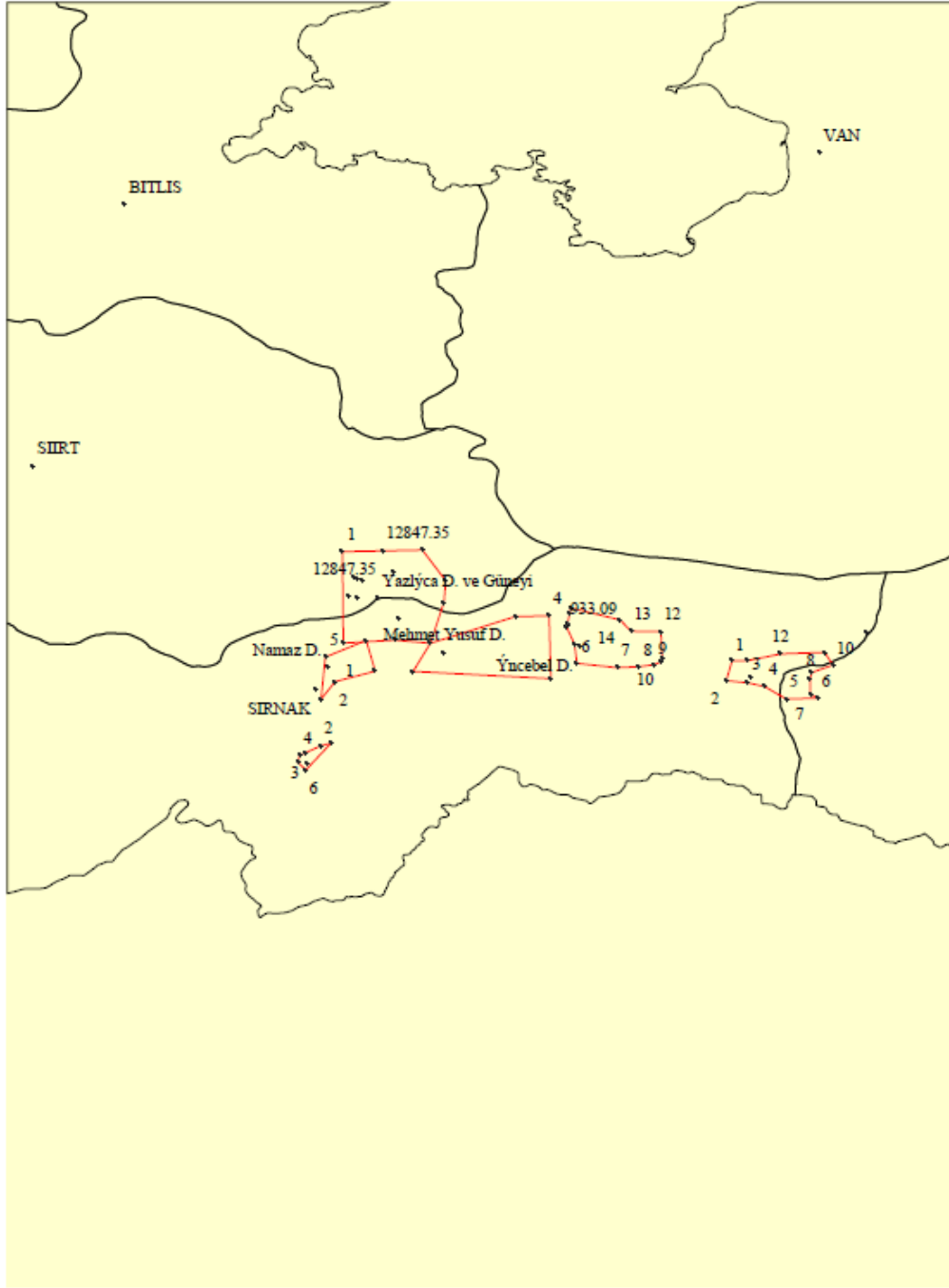
- 1- Kürt sorununun demokratik çözümü mümkündür, tarafları sorunun çözümü için henüz çok azı kullanılmış olan demokratik yolları yeniden hayata geçirmek için derhal çatışmalara son vermeye ve silahları susturmaya, müzakereleri yeniden başlatmaya çağırıyoruz.
- 2- Sivillerin yerleşimi ve kullanımına açık olan yerleri (köyler, mezralar, yaylalar) kapsayan ve esasen anayasa ve kanuna aykırı olarak ilan edilmiş olan geçici özel güvenlik bölgeleri ilan kararları derhal kaldırılmalıdır.
- 3- Köy muhtarlarına yapılan tebligatlar devletin yaşam hakkı başta olmak üzere insan haklarını koruma/sağlama yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır. Devlet her koşulda yaşam hakkının korunması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu durum geçici özel güvenlik bölgeleri için de geçerlidir.
- 4- Türkiye’de 4 milyon insan zorla yerinden edilmiş ve bu insanlar köylerine geri dönmek için bütün olanaklarını zorlarken yeni köylerin mezraların boşaltılması uygulaması kabul edilemez.
- 5- Geçici özel güvenlik bölgeleri ilanı nedeniyle oluşan zararların tespiti ve tazmini için çalışma başlatılmalı ve köylülerin başvurabileceği bir mekanizma kurulmalıdır.
- 6- Yeniden köy boşaltma uygulamaları yerine boşaltılan köylere dönüşü sağlayacak/özendirecek ve kolaylaştıracak alt yapı çalışmaları yapılmalıdır.
- 7- İlan edilen geçici özel güvenlik bölgelerinde orman alanlarının yakılmasına son verilmelidir.
- 8- Şırnak’ta 90’lı yıllarda boşaltılan köylerine geri dönen ailelerin elektrik, su, yol ve okul talepleri karşılanmalıdır. Şırnak Valiliği’ne iletilen bu taleplere hane ve nüfus sayısı sınırı koyulması yasal değildir.

- 9- Geri dönüş yapılan köylerde okul olmaması, çocukların eğitim hakkının ihlal edilmesine yol açmaktadır. Okul çağındaki çocukların Cizre veya Şırnak merkezinde ailelerinden ayrı okula gönderilmesi aynı zamanda ailelere ekonomik zorluklar yaşatmaktadır.
- 10- Aynı bölge içinde ve birbirine çok yakın köylerden bir kısmının korucu köyü olması nedeniyle farklı muamele görüyor olması bölge halkı arasında sorunların oluşmasına yol açmaktadır.
- 11- Yerleşim yeri ve sivillere açık olmayan alanlarda ilan edilen Güvenlik Bölgeleri çevresine uyarıcı levhalar konulmalı ve halka anadilinde bilgilendirme yapılmalıdır.
- 12- Geçici özel güvenlik bölgeleri ile ilgili kararlar il genel meclisinin onayına sunulmalıdır.

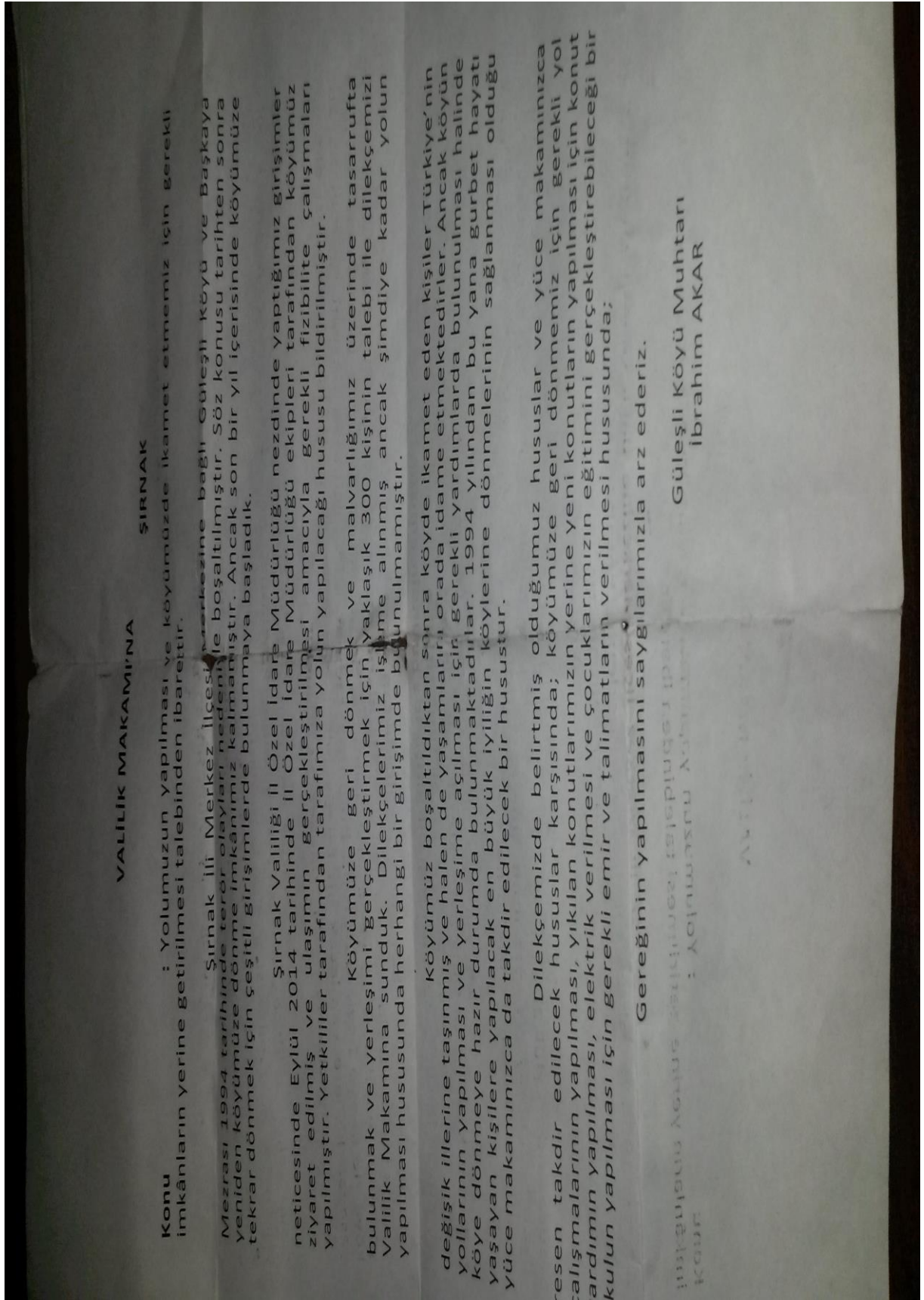
Ek 1

Resim 1 Tunceli İli Geçici Özel Güvenlik Bölgeleri Haritası

Resim 2 Şirnak İli Geçici Özel Güvenlik Bölgeleri Haritası

VALİLİK MAKAMINA

ŞIRNAK

Konu : Yolumuzun yapılması ve köyümüzde ikamet etmemiz için gerekli imkânların yerine getirilmesi talebinden ibarettir.

Şirnak İli Merkez İlçesi Güleşli köyü ve Başkaya Mezrası 1994 tarihinde teras, surları nedeniyle boşaltılmıştır. Söz konusu tarihten sonra yeniden köyümüze dönme imkânımız kalmamıştır. Ancak son bir yıl içerisinde köyümüze tekrar dönmek için çeşitli girişimlerde bulunmaya başladık.

Şirnak Valiliği İl Özel İdaré Müdürlüğü nezdinde yaptığımız girişimler neticesinde Eylül 2014 tarihinde İl Özel İdaré Müdürlüğü ekipleri tarafından köyümüz ziyaret edilmiş ve ulaşımın gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli fizibilite çalışmaları yapılmıştır. Yetkililer tarafından tarafımıza yolun yapılacağı hususu bildirilmiştir.

Köyümüze geri dönmek ve malvarlığımız üzerinde tasarrufta bulunmak ve yerleşimi gerçekleştirmek için yaklaşık 300 kişinin talebi ile dilekçemizi Valilik Makamına sunduk. Dilekçelerimiz işleme alınmış ancak şimdiye kadar yolun yapılması hususunda herhangi bir girişimde bulunulmamıştır.

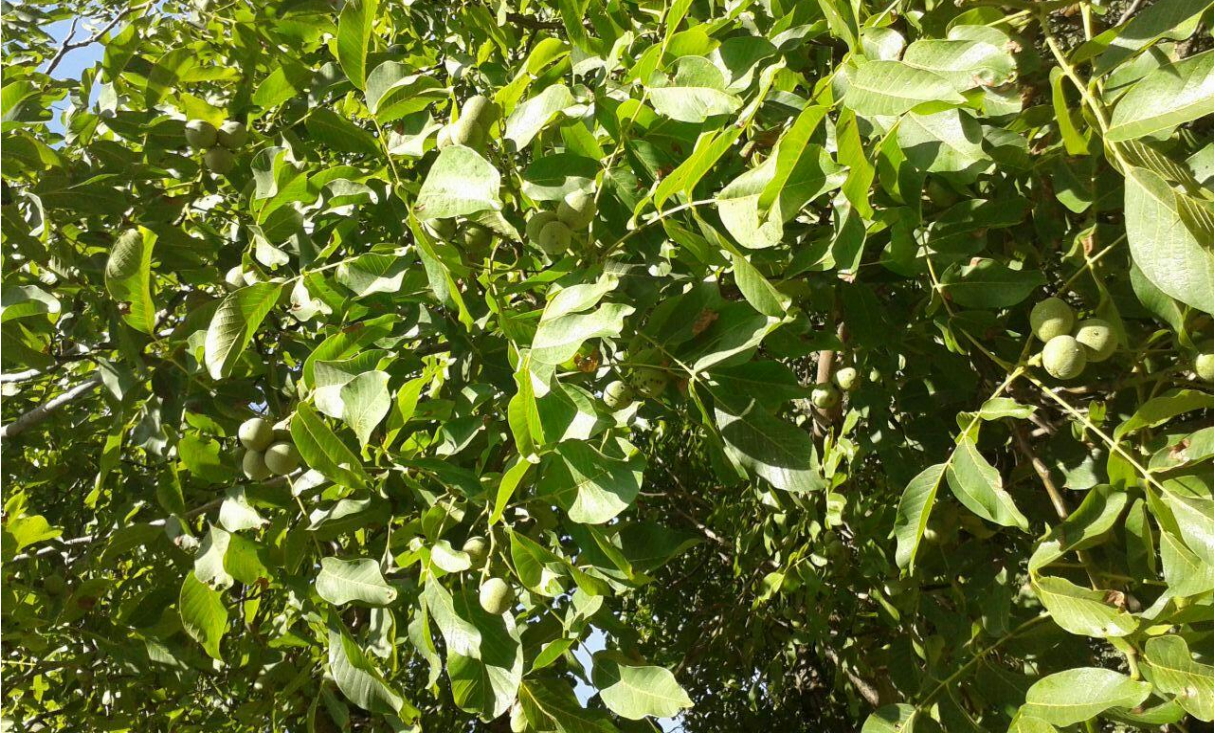
Köyümüz boşaltıldıktan sonra köyde ikamet eden kişiler Türkiye'nin değişik illerine taşınmış ve halen de yaşamlarını orada idame ettirmektedirler. Ancak köyün yollarının yapılması ve yerleşime açılması için gerekli yardımlarda bulunulması halinde köyde dönmeye hazır durumda bulunmaktadırlar. 1994 yılından bu yana gurbet hayatı yaşayan kişilere yapılacak en büyük iyiliğin köylerine dönmelerinin sağlanması olduğu yüce makamınızca da takdir edilecek bir husustur.

Dilekçemizde belirtmiş olduğumuz hususlar ve yüce makamınızca esasen takdir edilecek hususlar karşısında; köyümüze geri dönmemiz için gerekli yol çalışmalarının yapılması, yıkılan konutlarımızın yerine yeni konutların yapılması için konut ardımın yapılması, elektrik verilmesi ve çocuklarımızın eğitimini gerçekleştirebileceği bir okulun yapılması için gerekli emir ve talimatların verilmesi hususunda;

Gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Güleşli Köyü Muhtarı
İbrahim AKAR

Resim 1 Valiliğe verilen dilekçe örneği Şirnak

Resim 2 Şırnak Güleşli köyü ceviz ağağları

Resim 3 Şırnak Güleşli köyü ekilmiş Domates Tarlası

Resim 4 Şırnak Alkemer köyü ekilmiş tarla

Resim 5 Şırnak Alkemer köyü ekilmiş tarla

Resim 6 Tunceli Leskan(Yağışlı) Mezrası Açlık Grevi Yapan Köylüler

Resim 7 Tunceli Leskan (Yağışlı) Mezrası Eski Yerleşim Yerinde Yeniden İnşa Edilen Ev

Resim 8 Tunceli Hozmerik Mevkii'nde Bombardıman Sonrası Çıkan Yangın

Resim 9 Hozmerik Mevkii'nde Bombardıman Sonrası Çıkan Yangını Söndürmeye Çalışan Gönüllüler

ÖZEL GÜVENLİK BÖLGELERİ KOORDİNATLARI VE AÇIKLAMALARI

1. İl Merkez sınırlarında bulunan;
  - a. Kutu Deresi (Doğuda Karasakal Dağları, güneydoğuda Gökçek Köyü ve Gökçek J.Krk K.İği, batıda Karasakal Dağları, Kuzeyde Zordağ ve Karasakal Dağları arasında kalan alan), (39-19.977 K 039-36271 D, 39-19.562 K 039-44.475 D, 39-13.378 K 039-36.145 D, 39-12.403 K 039-42.113 D),
  - b. Balı Deresi (Batıda Mehmetköy Mahallesi ve Karman Mahallesi, güneyde Kuluk Tepe ve Korgun Mahallesi, doğuda Darıca Mahallesi ve Gem Tepesi Sirtları, Kuzeyinde Karaoğlan Dağı arasında kalan alan), (39-14.113 K 039-21.538 D, 39-14.110 K 039-26.455 D, 39-11.962 K 039-21.604 D, 39-11.883 K 039-26.336 D),
  - c. Hozmenik (Güneydoğuda Gökçek, batıda 2099 Rakımlı Tepe, kuzeyde 2778 Rakımlı Tepe arasında kalan alan), (39-10.799 K 039-35.535 D, 39-15.069 K 039-35.527 D, 39-24.271 K 039-40.152 D, 39-10.799 K 039-40.788 D),
  - ç. Kurutlu (Güneydoğuda Eski Rubayık Mahallesi ve Atatürk Mahallesi, doğuda Değirlik Mahallesi ve Pulusur Mahallesi, kuzeyde Çalkoran Köyü ve Çiçekli Mahallesi arasında kalan alan), (39-05.567 K 039-24.990 D, 39-06.549 K 039-27.752 D, 39-05.584 K 039-25.033 D, 39-04.396 K 039-26.566 D, 39-04.897 K 039-28.498 D),
  - d. Göztek-Sepertek (Kuzeyde Ağırbaşak Mahallesi ve Top Tepe, güneyde Avcılar Mahallesi, Taşlı Mahallesi, Kırık Tepe, batıda Çamyarı Mahallesi, doğuda Gülbahçe Tepe arasında kalan alan), (39-12.532 K 039-17.360 D, 39-12.499 K 039-20.790 D, 39-10.956 K 039-17.423 D, 39-10.873 K 039-20.177 D, 39-10.354 K 039-20.130 D, 39-08.160 K 039-22.188 D, 39-11.445 K 039-22.205 D),
  - e. Mezarlık Bölgesi (Doğuda İçören Mahallesi, kuzeyde Hopik Yaylası, güneybatıda Meryem Dağı, batıda Zor Dağı, güneyde Yanık Mahallesi arasında kalan alan), (39-21.246 K 039-45.022 D, 39-21.220 K 039-47.299 D, 39-1.326 K 039-45.737 D, 39-14.225 K 039-45.538 D, 39-12.890 K 039-45.043 D, 39-12.115 K 039-43.997 D, 39-13.260 K 039-42.546 D),
  - f. Laç Deresi (Güneyde Çıralı Mahallesi, batıda Peter Mahallesi ve Munzur Çayı, kuzeyde Seydi Hüseyin Tepe, doğuda Beyazın Tepe arasında kalan alan), (39-13.508 K 039-28.847 D, 39-14.665 K 039-31.254 D, 39-14.434 K 039-35.404 D, 39-11.461 K 039-35.412 D, 39-12.444 K 039-31.329 D, 39-10.581 K 039-29.161 D),
2. Ovacık İlçesi sınırlarında bulunan;
  - a. Karadere (Kuzeyde Burnak, batıda Esen Mahallesi, güneyde Kale Tepe, doğuda Karın Yaylası arasında kalan alan), (39-17.999 K 039-05.372 D, 39-16.812 K 039-08.411 D, 39-15.700 K 039-06.972 D, 39-16.767 K 039-04.540 D),
  - b. Sarı Deresi/Piskik Taşı Tepe (Doğuda Sultanbaba Tepe, Kurun Yaylası, batıda Kavaklık Tepe, güneybatıda Sarımsakbaşı Mağarası arasında kalan alan), (39-20.721 K 039-29.885 D, 39-15.752 K 039-28.206 D, 39-17.170 K 039-26.382 D, 39-17.088 K 039-24.322 D, 039-17.887 K 039-22.973 D),

GİZLİ

Ek-A

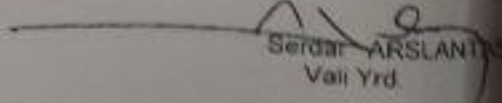
03 Ağustos 2015

ASYŞ:0410-51/P-15/Asyş-Ks

3. Çemişgezek ve Hozat ilçeleri sınırlarında bulunan Aliboğazi (Batıda Balıyurdu Tepe ve Karabaş Tepe, güneyde Bozan, kuzeyde Koziuca, doğuda Yenibaş Mahallesi arasında kalan alan), (39-12.466 K 038-56.994 D, 39-09.144 K 038-55.808 D, 39-09.274 K 039-02.084 D, 39-12.551 K 039-02.169 D).
4. Hozat ilçesi sınırlarında bulunan Kınzır Ormanları (Doğuda Karaçavuş Mahallesi, batıda Güngürbaba Tepe, kuzeyde Bilkın Mahallesi ve Esenler Mahallesi, güneyde Bayram Mahallesi ve Kızılyaret Tepe arasında kalan alan), (39-07.687 K 039-03.273 D, 39-07.824 K 039-04.513 D, 39-06.612 K 039-05.726 D, 39-05.163 K 039-05.588 D, 39-04.981 K 039-02.803 D, 39-06.603 K 039-02.755 D).
5. Nazımiye ilçesi sınırlarında bulunan,
  - a. Dokuzkayalar (Batıda Ulaşlı Mahallesi, güneyde Daşıdağı Tepe, doğuda Arpaçukuru Mahallesi, kuzeyde Eğribalen Mahallesi, Darboğaz Sirtı arasında kalan alan), (39-19.357 K 039-47.032 D, 39-17.545 K 039-50.117 D, 39-18.387 K 039-51.867 D, 39-19.765 K 039-51.323 D, 39-17.899 K 039-47.247 D).
  - b. Kayalı Tepe (Doğuda Büyükyurt (Hakis) Köyü ve Acılar Mahallesi, batıda Kokluce Mahallesi ve Taht Mahallesi, kuzeyde İçören Mahallesi, güneyde Tavuklu Mahallesi arasında kalan alan), (39-15.432 K 039-46.476 D, 39-14.037 K 039-47.013 D, 39-13.761 K 039-46.958 D, 39-13.556 K 039-45.308 D, 39-14.156 K 039-45.245 D).
6. Mazgirt ilçesi sınırlarında bulunan Şişik Ormanları (Doğuda Yarış mahallesi, batıda Görülen Tepe, kuzeyde Sötepe ve Sulul Dere, güneyde Ziletur Tepe ve Dallıbel arasında kalan alan) bölgeleri, (39-04.197 K 039-44.267 D, 39-03.401 K 039-45.796 D, 39-03.093 K 039-45.192 D, 39-02.567 K 039-42.533 D, 39-02.781 K 039-41.283 D, 39-03.532 K 039-40.642 D, 39-04.283 K 039-41.645 D).

Yukarıda coğrafi koordinatları ve açıklamaları yer alan Özel Güvenlik Bölgeleri Tunceli Valilik Makamı tarafından 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanununun 32/A maddesi gereğince 04-19 Ağustos 2015 tarihleri arasında "Özel Güvenlik Bölgesi" ilan edilmiş olup vatandaşlarımızın yukarıda belirtilen bölgelere girmesi yasaklanmıştır.

İl Mrk. J. K. J. Bnb. Engin ÖZKUL : 03/08

Serdar ARSLAN
Vali Yrd.

GİZLİ

A-2

Resim 10 Tunceli'de muhtarlara tebliğ edilen geçici özel güvenlik bölgelerine ilişkin yazı